…ОРНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

№ 147 (11745)
1968 оной июниин 25, вторник

сэн 2 мүнгэн

…й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ЕПОРТАЖ

…ектро-хайшын хурданда...

…й сагай нарата халуун үдэрнүүд …онин һүрэгүүд үбэлэй нэхы дэгэл…ржа захалба. Июниин 21-нэй үдэр … совхозойхид хонидойнгоо нооһо …оробо.

…рүүлэн Арбижалай бэрхэ хонишон, …аймагай Соведэй депутат Сырен…дынеевна Дармаевагай **(1-дэхи зу…)** …уһалдаг отара нооһо хайшалха …арагдаба. Энэ отарын 813 эхэ хо…эрһэн үбэл 742 хурьган абтажа, …аар тушаагдаа.

…эзнһээ үдэшэ орой болотор электро…ай таршаганаан эндэ замханагүй. Хүн бүхэн түргэнөөр, һайнаар хиргаха гэжэ оролдоно. Илангаяа залуу басаган Галина Нуреева **(2-дохи зураг)** шуран бэрхээр хайшалжа, бултанай магтаалда хүртэнэ.

Ахалагша хонишон пунктһаа холо ошоногүй. Хонидой бэеэ граммшье нооһо үлөөхэгүй, тиигэжэ нооһо абаха социалис уялгаяа бэелүүлхын түлөө эрмэлзэнэ. Хайшалагшадай ажалые шалгана.

Отарын түрүүшын 300 хонин хиргагдаба. Хонин бүриһөө абтаһан нооһыень тоо бүридхэгшэ Татьяна Найданова **(3-дахи зураг)** наринаар шэгнэнэ. Хайшалагдаһан хонидойнь тус бүриһөө гурбан килограмм нооһон абтаба.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ-БОЛЗОРҺОО УРИД!

…ХЭШЭЭЛЭЙ …РАЛДАБАШЬЕ ҺАА...

…юрын хүдэлмэришэд …оогоо түрүүлэн модо …хилдэг. Энэшье жэл…руулгада эртээнһээ …юусалтатай ажалые … саг болзор сооһь … шиидэһэн байгаа. …ьдозернууд, лебедко, …нуд заһабарилагдажа … байгаа. Мүн гидро…хеэрэлгэнүүд тэхог…

…эхые хүлеэжэ, зунай … эхилхэ гэжэ байгаа. …байгаали, уларил ху… юм. Апрель соо са…ао, һарын һүүл баг…юоо. Саһан түргөөр …им газар үертэ абта…дэ, Худан, Хүрбэ, …сад голнуудай уһан … нэмэжэ, нэгэ хахад, … дээшэлбэ.

…эд модые уһа руу …до эрье шалар суг… нэмэжэ байгаа …аалха арга бэлэрхэ … Үерэй үедэ 1000 га…ншэд гидротехниче…нэнүүдээ харууһал…хэ мэтые шэнээр ба… Шулуу суглуулжа, …омоо.

… ажалай хэгдэбэшье, …руулагдаа. 215 мян… модон иишэ тиишэ …нда абтаа. 60 мян… метрэй гидротехни…лгэ муудаһан юм.

…зуудай уһан хууша…нэ оробо. Иишэ тии… модо суглуулан урал…лэй болобо. Конторын … түргэн саг соо ту…э заһабарилжа ша…даа. Модо уһа руу табиха, урадхуулха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Голнуудта уһанай ехэ байһые хэрэглэн, энэ таарамжатай зохид эрхэ байдалда ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ зорилго тэдэнэй урда табигдаа. Энэ зундаа нэгэ миллион шахуу кубометр модо гээлтэ хоролтогүйгөөр урадхуулжа абаха хэрэгтэй.

Ехэ бэрхэшээлэй дайралдабашье, Үдын бассейнэй хүдэлмэришэд май һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн юм. Түсэбэй ёһоор 475 мянган кубометрэй орондо 624 мянган кубометр модон уһа руу табигдаа. Мүн 65 мянган кубометр модо хэрэгтэй газартань хүргэхэ аад, 69 мянган кубометр модон хэрэглэгшэдтээ хүргэгдөөд байна.

Хэжэнгын райсоведэй депутат Дмитрий Милентьевич Агильдинай даадаг бригада модо урадхуулагшадай дунда шалгарна. Мүн Худанай участогай Михаил Иванович Зимиревэй, Сергей Васильевич Матвеевэй, Геннадий Григорьевич Бухтинай, Дээдэ-Үдын модо урадхуулгын участогай Василий Лукич Овчинниковай, Виктор Семенович Черных гэгшэдэй бригаданууд даабаряа 150—200 процент дүүргэнэ.

Бульдозеристнүүд, трактористнууд Анатолий Бухольцев, Александр Паньков, Иван Кочев, Иван Лайков, Владимир Акулов гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Пикетчик Илья Бардунаев, үйлэдбэриин түрүүшүүл Георгий Гомбоев, Бато-Мунко Цыренов, Владимир Бальжинимаев даабаряа 200 процентдэ хүргэнэ.

Д. АЮШЕЕВ.

БОЛЗОРҺОО ХОЛО УРИД

Гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ айжалта туйлажа байһан тухайгаа түрүү коллективүүд элидхэнэ. Иимэ мэдээсэлнүүд «Забайкаллес» комбинадай зарим предприятинуудһаа абтажа эхилээ.

Ардасанай леспромхозой коллектив республикын модошодой дундаһаа эгээл түрүүлэн табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын хахадай түсэб дүүргэбэ. Леспромхозой модошод 36 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахыда эльгээһэн байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 8 мянган кубометрээр үлүү ехэ модон шэрэгдээ.

Түрүү леспромхозой хүдэлмэришэд ажалай бүтээсэ 25 процентээр дээшэлүүлһэн, продукциин өөрынь үнэ сэнгые горитой ехээр хямдаруулһан байна.

Республикымнай эгээл залуу предприяти болохо Онёогой леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь мүн лэ холо уридшалан дүүргээ. Тус леспромхозой хүдэлмэришэд Байгалай целлюлозно комбинадта эльгээгдэхэ 44 мянган кубометр модо болзорһоонь урид бэлдээ. Июниин дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 4000 кубометр модон хюреэдэгдэжэ, Байгалай химигүүдтэ эльгээгдэхэ юм. Түсэбһөө гадуур бэлдэгдэһэн энэ модоор 800 тонно шахуу целлюлозо үйлэдбэрилэгдэхэ болоно.

В. СТУПИН.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод. Хабсаралгын цехэй коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, һайнаар хүдэлжэ байнхай. Түрүүшүүл олон. Слесарь Семен Константинович Овечкин илангаяа шалгарна. Тэрэнэй хэһэн юумэн ходоодоо һайн шанартай.

В. ХОМУТНИКОВАЙ фото.

ШЭНЭ ХҮНИИЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ бүхы хүсэеэ, эрдэм мэргэжэлээ зорюулха

Июниин 21-дэ Ленинскэ хадануудтахи Москвагай Гүрэнэй университет соо дээдэ һургуулинуудай ниитын эрдэм ухаанай кафедра даагшанарай Бүхэсоюзна зүблөөн болоожо дүүрэбэ.

Суглаанай дүүрэхэ үдэр үглөөнһөө эхилээд, «КПСС-эй түүхын, философиин, политическэ экономиин болон научна коммунизмын» секцинүүд хүдэлһэн байгаа. Тэндэ «Ниитын эрдэм ухаание саашадаа хүгжөөхэ ба мүнөө үедэ соёл урталай хүдэлмэрие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичевэй элидхэл, мүн тэрэшэлэн СССР-эй дээдэ ба дунда тусхай һуралсалай министр В. П. Елютинэй, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик А. М. Румянцевай нэмэлтэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһэн байна.

Секцинүүд дээрэ үгэ хэлэһэн ниитын эрдэм ухаанай кафедра даагшанар, дээдэ һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинуудай секретарьнар, элитэ ехэ эрдэмтэд хадаа «ниитын эрдэм ухаание саашадаа хүгжөөхэ ба коммунис байгуулалтада тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой дээдэ һургуулинуудай болоод эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай соёл сурталай ба научна ажабайдалда угаа ехэ һайн нүлөө үзүүлһэние тон ханамжатайгаар тэмдэглэбэ. Зүблөөндэ хабаадагшад һуралсал эмхидхэлгын, мүн ниитын эрдэм ухаанай талаар научна шэнжэлгын хүдэлмэрие зохёон табиха тушаа өөһэдынгөө дүй дүршэлые андалдан абалсаа.

Үдын хойно түгэсхэлэй пленарна заседани болоо.

Суглаанда байлсагшад ниитын эрдэм ухаание заахадаа тэрэнэй үзэл сурталай-теоретическэ болон методическа хэмжээе дээшэлүүлхэ, ниитын эрдэм ухаанай айхабтар шухала асуудалнуудые научна ёһоор шэнжэлэлгые хүгжөөхэ тушаа, багшанарай зэргые һайжаруулха болон тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, студентнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые һайжаруулха тушаа, тэрэшэлэн ниитын эрдэм ухаание зааха, бэшэшье шухала асуудалнууд болон КПСС-эй түүхэ, философи, политическэ экономи, научна коммунизмын асуудалнуудые научна ёһоор зохёон табиха тушаа тус зүблөөнэй һайшаалта дурадхалнуудые баталан абаа. Тиихэдээ партиин XXIII-дахи съездын, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй (1968 оной) шиидхэбэринүүдые, мүн «ниитын эрдэм ухаание саашадаа хүгжөөхэ болон коммунис байгуулалтада тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол бүрин дүүрэнээр хүсэндэнь хүргэхын тулада, дээдэ һургуулинуудай, ниитын эрдэм ухаанай кафедрын профессорнүүд, багшанарай коллективүүд али бүхы юумэ хэхэ бүтээхэ бэзэ гэжэ сохом найдаһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Дээдэ һургуулинуудай һуралсалай хүмүүжүүлгын ба научна хүдэлмэрие бүхыдэнь саашадаа һайжаруулха хэрэг хадаа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй холбогдохо ёһотой гэжэ энэ документ соо хэлэгдэнэ.

Мүн баһа ниитын эрдэм ухаание, юрэнхы научна болон тусхай дисциплинэ заалгын соёл сурталай ба теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай, ерээдүйн мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлгэдэ багша бүхэнэй эдэбхитэйгээр хабаадалсаха тухай, студентнүүд залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ бүхы хүдэлмэрие саашадаа нарижуулан һайжаруулха тухай гол анхаралаа табиха шухала.

СССР-эй дээдэ ба дунда тусхай һуралсалай министр В. П. Елютин зүблөөндэ хабаадагшадай табиһан олон тоото асуудалнуудта харюусаад, совет залуушуулые соёл сурталай талаар хүмүүжүүлгэдэ, ном заалгада болон эрдэм ухаанай ажал ябуулгада шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэхыень ниитын эрдэм ухаание заадаг олон түмэн багшанарые уряалһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгые зүблөөндэ хабаадагшад туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа. Тиихэдээ совет студентнэрые коммунис үзэл бодолтой болгохо, социалис Эхэ орондоо, мүн коммунис партида үнэн сэхэ ерээдүйн дээдэ мэргэжэлтэдые һурган хүмүүжүүлхэ һайн һайхан хэрэгтэ өөһэдынгөө бүхы хүсэ, эрдэм ухаание болон дүй дүршэлые зорюулха юм гэжэ манай партиин Ленинскэ ЦК-е найдуулба.

И. КОЗЛОВСКИЙ,
В. КНЯЗЕВ.

Политическэ хэрэгээр Индонезиин түрмэдэ хаагдагшадые аршалхын түлөө

СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан хахад һарын бүлгэмүүдэй Холбооной гүйсэдхэхэ комитет политическэ хэрэгээр Индонезиин түрмэдэ хаагдагшадай хүндэ хүшэр байдалда зобожо байһантайнь дашарамдуулан, Улаан Хэрээһэнэй Уласхоорондын комитедэй президент С. Гонарай нэрэ дээрэ бэшэг эльгээжэ хандаба.

Политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаад байһан хүнүүдтэ Индонезиин полициин засагаархинай шэрүүн хатуугаар хандажа байһан дээрэһээ совет хүнүүд, тэдэнэй дунда Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй олон түмэн гэшүүд дураа гутаад, хүн түрэлтэнэй зан байдалай юрэнхы ёһо гуримые ба Улаан Хэрээһэнэй энэрхы сэдьхэлтэ заршамуудые Индонезиин засагаархинай бүдүүлигээр эбдэжэ байдагыень эрид шангаар буруушаана.

Политическэ хэрэгээр хаагдаһан Индонезиин олон мянган хүнүүдэй энхэ элүүр байхын ба тэдэнэй ами наһанай түлөө ехээр һанаашархаһан совет Улаан Хэрээһэнэй бүлгэм хадаа политическэ хэрэгээр түрмэдэ һуужа байһан хүнүүдэй байдал шалган үзэжэ, тэдэндэ шухала хэрэгтэй эмнэлгын ба мүнгэ зөөриин туһаламжа үзүүлхын тулада, Улаан Хэрээһэнэй уласхоорондын комитедэй түлөөлэгшэдые Индонези эльгээхэ гэһэн эрид гуйлтатайгаар тус комитедтэ хандана. Мүн тэндэ ошохо делегацида совет түлөөлэгшые оруулхыень Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмүүдэй Холбооной гүйсэдхэхэ комитет гуйба.

Улаан Хэрээһэнэй бүлгэм гэшэ хүнэй үнгэ сэдьхэлгүй аашатай эбсэшэгүй байха юм гэжэ сохом этигээд, Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй энэрхы сэдьхэлтэ уряалые уласхоорондын совет комитет дэмжэжэ, тус комитедэй энээндэ хамаархалга хадаа Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин соносхоһон хүнэй эдлэхэ эрхэ ба хуули ёһые наринаар сахихаар Индонезиин засагаархиние баадхаха болоно гэжэ лаб найдана. (ТАСС).

ФИНЛЯНДИИН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВА БУСАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда айлшалжа байһан Финляндиин Республикын президент Урхо Калева Кекконен орон соогуур аяншалһанайнгаа удаа июниин 23-да Москва бусажа ерэбэ.

Хүндэтэ айлшан Эрхүү болон Сахалинаар аяншалһан байгаа.

(ТАСС).

Олон үхибүүдэй эхэнүүдтэ „Эхэ-герой" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1968 оной июниин 19-дэ гаргаһан Указаараа арба болон бүришье олон үхибүүдые түрэжэ хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ-герой» гэһэн орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулгатайгаар **«Эхэ Герой»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Тэрэ тоодо **Буряадай АССР-һээ:**

1. **Васильева** Пурбо-Ханда Ринчиновнада — Улаан-Үдын районой Гильбэр тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. **Захарова** Пелагея Ивановнада — Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой гэшүүн.
3. **Лхамажапова** Пылжит Будажаповнада — Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой хүдэлмэришэн.
4. **Очирова** Дугаржап Дугаржаповнада — Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой хүдэлмэришэн.
5. **Соболева** Елена Яковлевнада — Кабанскын аймагай, Шергино тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
6. **Цыренова** Дугвэмэ Цыдыповнада — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой хүдэлмэришэн.
7. **Шварова** Анна Александровнада — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой хүдэлмэришэн.

…ДАҺАНАА ТЭХЭРЮУЛХЭБДИ

… жэлдэ манай эндэ ган … болоожо, үбһэ тэжээл …, малай үбэлжэлгэ ни…эр байдалда үнгэрөө. …болоожо, фермэнүүдтэ һүн …һан, гүрэндэ һү худал… жэлэйшье түсэбэй мү…лэхэнь бэрхэтэйхэн бо…

… гансахан сагай уларил …, муу байгаад, һүн …агүй гэжэ бэеэ сагаа…өөһэдынгөө дутагдалые …болоо һаамнай. яашье … Үбэлэй һарануудта һү …аахын түлөө бүхы хэ…нэ хуу хээбди гэхэ ни…ла угы. Колхозой прав…ткомой отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд зоной дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри бодото һайнаар ябуулжа шадаагүйнь гэм мүнөө элитээр харагдана. Илангаяа һаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөөн аша үрэтэйгөөр эмхидхэгдэжэ шадагдаагүй. Энэ талаар бидэние аймагай суглаан, зүблөөнүүд дээрэ, аймагай газетэдэшье тон зүб шүүмжэлээ гэжэ мэдэрхэ баатай болонобди.

Теэд энэ гээгдэлээ усадхаха, алдаһанаа тэхэрюулхэ арга боломжо манда бии гү? Гүйсэд бии.

Хүхэ ногооной элбэгтэ, зунай эдиин һайн сагта үнеэдэй һү шэмые эрид дээшэлүүлжэ, сагаан эдеэ дэлгэрүүлхэ, гүрэндөө ехээр худалдаха арга боломжо ажахыдамнай бии.

Зунай бэлшээриин хаһа — дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха гэжэ үүсхэл гаргаһан Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад, малшадай жэшээ бидэние бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхые уряална.

Тиимэһээ алдаһанаа тэхэрюулхэ, гээгдэлээ усадхаха, эдэ түрүүшүүл шэнгеэр ажаллаха гэжэ мүнөө колхозоймнай бүхы һаалишад, малшадай үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэжэ байһаниинь ойлгосотой.

Тээсгэнэй эрхирэгэйхид болон харганаагайхидай үүсхэл дэмжэлгээр колхозой фермэнүүдтэ болоһон суглаанууд дээрэ һаалишад, малшаднай һү һаалие дээшэлүүлхэ тухай өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал олоор оруулһан, тодорхой социалис уялгануудые эдэбхитэйгээр абаһан байна.

Эгээн түрүүн Дээдэ-Калиновскын фермэ (даагшань И. Ф. Гусляков) энэ үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, зунай дүрбэ һарада үнеэн бүриһөө мянган килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гэжэ уялга абаа. Тиихэдэ фермын түрүү һаалишан Степанида Шурыгина энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү һаахын түлөө мүрысэхэ юм. Мүн бэрхэ һаалишан Иван Минаев баһал тэды шэнээн һү һаахаб гэжэ мэдүүлэнхэй.

Тус фермынхид урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула зунай бэлшээриин түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ажаллана. Һү һааляашье нилээд дээшэлүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, тус фермэ май һарын һүүл багаар үдэрэй 1160 гаран килограмм һү һаадаг һаа, июниин түрүүшын хахадта үдэр бүри 1380—1410 килограмм һү һаана. Мүнөө ойрын үдэрнүүдтэ тэрэнээ 1500 килограммда хүргэхэ зорилготой. Эндэхи түрүү һаалишан Иван Минаев үнгэрһэн таба һарала үнеэн бүриһөө 800 шахуу килограмм, тэрэ тоодо май соо 185 килограмм һү һаагаа.

Дээдэ-Сутайн һаалиин фермэ тэдэнэрһээ балайшье ехэ гээгдэнэгүй. Зунай сагта баһал үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха гэжэ шиидээд, шангаар хүдэлжэ байна. Эндэхид май һарала хамта дээрээ үдэрэй 1285 килограмм һү һаадаг байбал, мүнөө 1570 килограммда хүргөө. Һү һаалинь үдэрһөө үдэртэ дээшэлжэл байна. Фермын түрүү һаалишан Валентина Мальцева үнеэн бүриһөө үдэртөө 8,5 килограмм һү һаана.

Фермэнүүднай нэн түрүүн зуһаландаа зөөжэ ошоһоор бэлшээринээ малда һайса хүртэхынь тула үнеэдээ хэдэн һүрэг болгожо хубаагаад адуулна. Тэдэнэе үдээ һүнигүй хээрэ байлгана. Үдэшэ, үглөөниинь байрадаа талха тарянай зүйл уһанда худхажа эһээгээд эдюулжэ һаана. Үдэрынь хээрэ, бэлшээри дээрэнь байлгажа һаадаг.

Үбэлдөө манай эндэ һая наашын үзэгдөөгүй ехэ саһан орожо, газарай хүрьһэн шииг нойтоор элбэг байгаад, бэлшээриин ногоон түргэн ургаа. Иигээд июлиин арбаадаар үнеэдтэ нэмэлтэ ногоон тэжээл болгожо үгэхөөр таригдаһан горох, обёосой ургаса сабшажа эдюулхэбди. Бүхыдөө 77 гектарта иимэ ургамал таригдаанхай. Үшөө 16 га газарта куузику таригдаа.

Һаалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, тэрэнэйнь дүн хаһа сагтаа гаргагдана. Түрүүшүүл урмашуулагдана. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, зунай сагта һү ехээр һаахын түлөө һаалишад, малшадһаа эхилээд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд булта хам орон тэмсэнэ гэшэ.

Н. ЕФИМОВ
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь.

САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ЗАРИМ АСУУДАЛНУУД

1. Ашатай баялиг

Манай республикые сабшалангаар баян нютаг гэжэ хэлэмээр даа. Эртэ урда сагһаа хойшо тариашан зон сабшалан дээрэһээ үбһэ ногоо ехээр хуряажа, адууһа мал үдхэжэ байһан түүхэтэй. Колхоз, совхозуудай ниитын мал һүрэгэй олошоржо байхада, энэмнай ажахынуудай ёһотой баялигынь болонхой.

Гэбэшье, тэрэниие ямараар хэрэглэнэбиибди? Энэ асуудал тушаа олон юумэ хэлэгдэхээр. Урдань сабшалангай үшөө урэжэл багатай байхада манай республика дотор суурхаһан хүнүүд байгаа. Буряад орондоо мэдээжэ болоһон луговод В. А. Герасимовай үүсхэлтэ ажалые олон хүн мэдэхэ байха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ үбһэ ногооной баян ургасын түлөө мурысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, сабшалангай газар шэбхэжүүлэгдэдэг, горитой уһалагдадаг болоһон. Тэрэнэй ашаар сабшалангай ургаса хоёр дахин шахуу дээшэлһэн байгаа. Теэд дайнай һүүлдэ тэжээлэй ургамал тариалан дээрэ таридаг болохо тушаа хэмжээ ябуулгануудай хараалагдадаг болохо, республикымнай олонхи аймагууд кукуруза таридаг болоһоор, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри хойшоо гарагдаһан байгаа. Зарим ажахынуудта кукурузын баян ургаса хуряагдажа, малай ашаг шэмэ абалгада һайнаар нүлөөлөөшье һаань, колхоз, совхозуудай сабшалан олон жэлэй туршада муугаар хэрэглэгдэһэн. Тиигээд үбһэ ногооной бирасүй ургаса абтадаг болоо бшуу.

Энээниие ямар баримтанууд элиршэлнэб? 1943 ондо республикымнай бүхы сабшалан дээрэһээ дундаа зэргээр гектарай 13,2 центнер ургаса хуряагдаа һаа, 1945 ондо тэрээнһээ хоёр дахин бага үбһэн хуряагдаа. Харин энэ үеһөө хойшо 25 жэлэй туршада сабшалангай үбһэ ногоон дундаа зэргээр га бүриин 6—7 центнер, бусад нютагуудта тэрээндэ хүрэхэгүй ургаса абтадаг болоо бшуу. Иимэ байдал юунһээ шалтагаалнаб? Сабшалан һайжаруулагдахаяа, тэрэниие горитойгоор анхархаяа болиһон байгаа.

Мүнөө республикадамнай 2 миллионһоо үлүү гектарай сабшалан бэлшээри тоологдоно. Энэмнай эдлүүрилгын бүхы газарай гурбанайнь хоёр хуби. Ондоогоор хэлэхэдэ, ниитын малда бэлэдхэгдэдэг тэжээлэй хахадынь сабшалангһаа хуряагдана ха юм. СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай экспедициин хараалһан хэмжээгээр баталагдаһан үйлэдбэриин түсэбые харабал, бүхы малай тэжээлһээ 54,8 процентынь үбһэ ногоон болоһон байна. Энээнһээ тодоруулхада, голой үбһэн, бэлшээриин ногоон гээшэмнай мал үсхэбэрилгэдэ гол һуури эзэлнэ. Үбһэ ногоон хадаа ондоо бусад ургамалнуудта орходоо шанартай тэжээл. Жэшээлхэдэ, нэгэ килограмм үбһэн 0,4—0,6 тэжээлэй единицэ болодог һаа, нэгэ килограмм силос, мүн эды шэнээн сахарай свёкло болон бусад тэжээлэй шанарынь энээнһээ хоёр дахин бага. Шанарайнгаа талаар үбһэн оройһо тариа, бобово ургамалнуудай удаа ородог.

Манай республикын сабшалан гол түлэб шэнжэлэгдэнхэй. Үшөө хаанта засагай байха үедэ шэнжэлхы хүдэлмэри ябуулагдажа захалһан байгаа. Тиигээшье һаа, ёһотой һайнаар шэнжэлэгдэжэ байһан үень мүнөөл үнгэржэ байна. Республикымнай научна шэнжэлэлгын эмхинүүдэй, дээдэ болон дунда һургуулинуудай, туршалгын станциин хэһэн хүдэлмэри ехэхэн байха. Тэдэниие тобшолон хэлээ һаа, манай республикада ямар зүйлэй үбһэ ногоотой сабшалан байһан, тэрэнэй яажа хэрэглэгдэдэг тухай тодорхойлогдоһон байха. Илангаяа бэлшээриин газар шэнжэлхэдэ, ехэнхидээ тала газар, ургасань га бүридэ 3—5 центнер хүрэтэр гарана. Иимэ бэлшээридэ гол түлэб хониин адуулагдана. Хойто аймагуудай Витимэй эрье шадараар байдаг сабшаланда залаата ургамалнууд, хүдөөгэй ожорһо ногоон ехээр ургадаг болонхой.

Колхоз, совхозуудай эгээл ехэ сабшалан Сэлэнгэ, Сүхэ, Зэдэ, Хёлго мүрэнүүдэй эрьеэр нэмжыдэг. Тиигэбэшье, ургаса муутай сабшалан бэлшээри үшөөл олон гектар бии. Хужартай газарта үбһэнэйнь ургаса муу байдаг. Бэлшээриин газарые харабал, бороо хура ороогүйдэ мүртэй ногоон ургадаггүй бшуу. Энээнэй хажуугаар илангаяа сабшалан дээрэ адууһа мал гуримгүйгөөр адуулагдажа, ехэхэн газар муудана, үбһэ ногоонойнь гараса бага болоно.

2. ҺАЙН ЖЭШЭЭ ҺУРГААЛИТАЙ

СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай экспедициин тодорхойлһоной ёһоор, сабшалангай ургаса биологическа талаараа гектарһаа 12,6 центнер абтадаг гэжэ элишэлэгдэһэн байгаа. Зүгөөр бодото дээрээ 1943-1954 онуудта га бүриһөө 8,9 центнер болоһон. Харин 1943 онһоо ургана 13,5 центнертэ хүрэһэн байна. Нигээд байхадаа республикамнай 1943 оной урда тээхиһээ мүнөө үшөө бага ургаса абана гээшэ.

Зарим түрүү ажахынуудай луговодуудай дүй дуршалһөө хараhада, сабшалан һайжаруулха, ургасыень ехэдхэхэ арга боломжо хаанашье бии. Энээн тушаа нэгэ иимэ баримта харуулая. Хэрбээ 1967 ондо республикымнай совхозуудта дунда зэргээр гектарай 5,2 центнер ургаса абтаһан байбал, Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоздо 18,2 центнер болоо. Харин урзайнда эндэ үшөө ехэ—гектарһаа 22 центнер үбһэн хуряагдаа һэн. Түс совхозой ехэнхи сабшалан һайжаруулагдаа. Сабшалан борнойлогдохын хажуугаар олохон гектарынь үндэһөөрөө һайжаруулагдаһан, урэжэл багатай намаг газар хатаагдаһан байха юм. Жэл бүри сабшалангай ногоон үдхэрүүлэгдэнэ, хүрьһэниинь шэбхээр утэгжүүлэгдэнэ. Уһалагдадаг газарта адууһа мал гуримтайгаар адуулагдадаг болонхой. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эндэхи луговодууд олон жэлэй туршада сабшалангаа һайжаруулжа, ажалдаа ёһотойл мастернууд болонхой.

Республикымнай колхоз, совхозуудай түрүү луговодууд даадаг сабшалан дээрэһээ баян ургаса хурядаг болоо. Жэл бүри сабшалангаа һайнаар уһалжа, утэгжүүлжэ, байдаг хүнүүд гектар бүриһөө 25—30 центнер, зарим рекордно участогуудһаа 60 центнер хүрэтэр үбһэ абадаг гээшэ. Луговодууд сагай уларилые хараадаа абажа, сабшалан дээрэ ажаллана. Хэрбээ ган гасуур жэлэй тудалдаха һаань, сабшалангаа олон удаа уһалдаг. Тиихэдэ участогуудынь хододоо шэбхэжүүлэгдэнэ.

Һүүлшын жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта үбһэ ногооной ургасые һайжаруулхын тулада ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Эрдэмтэдэй шэнжэлхэдэ, илангаяа наг шэбхэ ногооной ургасада горитой нүлөөлнэ. Һайнаар утэгжүүлэгдэһэн сабшалан дээрэ залаата ургамалнууд 1,5—2 дахин ехээр ургаа. Мүн түрүүшын жэлдэшье сабшалан шэбхэлхэдэ, элдэб ургамалнуудайнь холисо бүри олошоржо, үбһэнэй шанар һайжарна. Энээнһээ гадна, наг шэбхые дисктэй борнойгоор тараагаад, хойноһоонь хүндэ катогуудаар даража, газарайнь хүрьһэндэ ордуулхада, ургасань 7 центнерһээ 40 центнер хүрэтэр нэмээ. Хоёрдохи жэлдээ гектарһаа 88 центнер үбһэн хуряагдаа. Зүгөөр энэ ушарта залаата ургамалнууд горитой ургадаг болоо.

Сабшалангай ургасые биологическа талаарнь һайжаруулха хэрэгтэ минеральна утэгжүүлгэ туһатай. Эрдэмтэдэй тиимэ туршалга хэхэдэ, залаата болон бобово ургамалнуудай холисо 20—60 процентээр нэмэһэн байгаа. Мүн микроэлементнүүд үбһэ ногооной ургасада ашатай байдаг. Органо-минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаһан газарта тэрэниие хэрэглэхэдэ, үбһэнэй гараса 15—25 процент, гансахан һэбхээр утэгжүүлэгдэһэн газарта 40—50 процент нэмэнэ. Дээрэ дурсагдаһан иимэ утэгжүүлгэнүүдые сабшалан һайжаруулгада хэрэглэхэдэ, газарайнь хүрьһэн урэжэлтэй болоно бшуу. Энээнэй хажуугаар һайнаар утэгжүүлэгдээд, уһалагдаһан газарта олон зүйлэй үбһэн ургадаг болоно. Илангаяа шэмэ һайнтай залаата ургамалнууд ехээр гарана. Гадна фосфор болон фосфорно-калийна утэгжүүлгэ оруулхада бобово ургамалнуудай холисо элбэг болодог. Сабшалангай үбһэн үдхэн байхадаал һайн, үбһэ ногоонойнь ургаса ехэ байдаг. Манай Забайкалидахи голой үбһэн оронойнмай Дунда талынхида орходоо шэнгэн, тиигээшье һаа һүүлшын жэлнүүдтэ утэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, ургасань 1,5—2 дахин дээшэлээ.

Республикымнай лайдын зарим хубида үбһэ ногоониинь набтараар ургаһан байдаг. Тиимэ үбһэнэй үндэрынь 30 сантиметрһээ дээшэ болодоггүй. Энээнһээ шалтагаалан сабшалангай ургасын бага байһаниинь элитэ. Теэдшье сабшалан уһалхада, утэгжүүлхэдэ үбһэнэй биологическа шанарынь балай ондоошье болоогүй һаа, ургасань һайжардаг шуу. Эрдэмтэд сабшалангай газарые элдэб аргаар элдүүрилжэ шалгадаг. Газарай хүрьһые дээгүүрнь һайжаруулхада, мүн үндэһөөрнь һайжаруулхада, ногоониинь үндэрөөр ургажа, малай тэжээл элбэгээр абтадаг болоо. Зүгөөр сабшалангай ногоонууд баһал өөрын илгаатай байдаг. Үбһэн бүүрсагдажа байха үедөө белок болон протеин ехэтэй болоожо захална. Харин сэсэглэхэ үедэнь тиимэ бодосуудынь улам бага болоожо, хүсэд үрэтэй болоходонь эгээл заа хэмжээндэ хүрэнэ. Биднэй шэнжэлхэдэ, эдэ баримтануудай зүб байһаниинь элирээ.

Сабшалангые һайнаар утэгжүүлхэдэ, тэрэнэй нүлөөгөөр ургамалнуудай гарасань ондоо болоно. Сэсэглэдэг ургамалнуудые гурбан янзаар илгаруулая. Нэгэдэхеэр, 15—25 хоногой туршада элдэб олон янзын ногоон сэсэглэдэг. 10—15 хоногто намагай ожорһо ногоон сэсэглэнэ. Гурбадахяар, 5—20 хоногой туршада залаата болон бобово ургамалнууд сэсэглэдэг. Зүгөөр утэгжүүлэгдэһэн газарта ургажа байһан бүхы үбһэ ногооной ехэнхинь 10—15 хоногоор хойно сэсэглэжэ, сабшажа абтаха үбһэнэй шанар һайн болоһон байна. Намаг нуга гү, али сабшалан дээрэ үбһэ ногоон эртэ эдеэшэнтэжэ сэсэглэхэдээ, сабшажа абатар шамаэ муудуулдаг. Энэнь мүнөө али али талаһаа харагдажа, шэнжэлэгдэдэг болонхой.

Манай республикын колхоз, совхозууд сабшалан, бэлшээреэр элбэгтэй. Энэ ехэ баялигаа һайнаар ашаглахын тулада бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэе. Сабшалангаа жэл бүри һайжаруулжа, үбһэ ногооной баян ургаса абадаг болоо һаамнай, мал ажалһаа продукци элбэгээр абтаха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн горитой хямдарха ха юм.

М. РАМПИЛОВА,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

В. И. Ульянов-Ленинэй нэрэмжэтэ Казаниин университет. 1887 ондо Владимир Ильич эндэ студент байһан. Мүнөө үедэ энэ университет манай ороной эгээн ехэ һургуулинуудай нэгэн болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: университедэй актова зал. 1887 ондо энэ зал соо студентнэрэй революционно суглаан болоһон. В. И. Ленин тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Студентнэр (зүүн гарһаа) Н. Зыкова (Казаньһаа), башкир Р. Афанасьев, З. Алексеева (Мариин АССР-һээ), киргиз А. Абдыбеков, А. Боташев (Карачаево-Черкесскэ автономно областьһоо) гэгшэд актова зал соо.

ТАСС-ай фото.

Ольга Репо гэгшын орд[...]

...Мартагдашагүй үйлэ хэрэгүүдые һануулма он жэлнүүд Ольга Александровнагай фотоальбом соо тон үсөөхэн юм даа. Тэрэ үеын һүрөөтэ тэмсэл соогуур шэн зориг, эрэлхэг габьяа гаргаһанайнгаа түлөө энэ эхэнэр һаяхан Ленинэй орденоор шагнагдаа юм. Теэд домог дурасхал боломо зүйлнүүд олон юумэ һануулна.

Балшар бага наһан. Эсэгэнь финн-мастеровой гэхэ гү, али уэүүрэй дархашан һэн тула, ондоо юумэндэ балай оролсоод орхидоггүй һэн. Харин эхэнь, васильевоостровскойн фабрикада хүдэлжэ байха үедөө, тэндэ болодог хамаг ниитын хэрэгээр һониирходог байһан. Тэрэ эхэнэр элдэб петицэнүүдые Дүүмэдэ нюусаар абаашадаг, фабрикын хүдэлмэришэдэй түлөөһэ нэрэ һурагүйгөөр хорооходонь, буһалгаанда али бодолсодог һэн. Бишыхан Ольга арбан хоёр наһатайһаа айлай зараса боложо, һүүлээрнь, эсэгынгээ наһа бараһан хойно, арбан табатай ябахадаа, страховкын гушан түхэриг арайшье гэжэ түлөө бэлэй. Үйлэ тамаа үзэжэ һураһанайнгаа улаа тэрэ одоошье оёдолшон мэргэжэлтэй болобо. Түрүүшээр түлмэр басаганда хүнүүд найдадаггүй, мүртэй юумэ оюулдаггүй байһан. Басаган ядалдаха барихадаа, мастерскойдо ошожо туһамаршаар хүдэлдэг, үгы гэбэл эхынгээ ажалдань хамһалсадаг һэн.

...Һүрөөтэ шэрүүн үдэрнүүд эхилбэ: январиин 9-нэй шуһата буудалган, Петербургын хүдэлмэришэдэй кварталнуудтахи баррикаданууд, үлэн хооһон эхэнэрнүүдэй буһалгаан... Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай эхилхэдэ. Ольга Репо юунэй түлөө тэмсэхээ мэдээ ябаа...

Васильевскэ олтирогой клуб соо аха дүү Рахьянууд шуумар һүбэлгэн хүнүүд байһаараа олоной дундаһаа онсо шалгардаг бэлэй. Эгээ ахань—Яков—даруу түбшэн, бодомжотой байһаараа арсалдаанда орожодоггүйшье һаа, дүүнарээ дэмжэхээр хэзээдэ бэлэн байдаг һэн. Тиихэдэ Эйно гэдэгынь мэргэн хурса үгөөрөө хүн зониие үнэншүүлжэ шададаг эди шадитай һэн гэхэ. Харин Иван гэдэгые (Ольгын ерээдүйн хани нүхэр) арсалдаанда ехэл абьяастай шуран байжа, тэрээн тээнэ залуушуул тэгүүлдэг байгаа.

...Иван Рахьягай Кремльдэ ородог пропускын фото-буулгабариие Ольга Александровнада һаяхан Революциин музейһээ эльгээгээ. Совнаркомой хэрэгүүдые эрхилэгшын түлөө Ленинэй секретарь байһан Л. Фотиева пропускдо гар табинхай. Тиихэ үеэр Петроградта байһан Иван Арадай Комиссарнуудай Соведэй болон Финляндиин Компартиин ЦК хоёрой хоорондо холбоошониинь боложо ябаһан.

— Иван Эйно хоёр Петроградта түрүүшын улаан гвардиин отрядуудые толгойлһон юм,—гэжэ Репо мүнөө һанан дурсана... Тиихэдэ «Улаан гварди» гэжэ хүсэд нэрэшьегүй байһан. Юрэл хүдэлмэришэнэй дружина гэлсэдэг байгаал ха юм. Ольга хоёр хани басагадтаяа хамта тэрэ отрядай санитарканууд болобо. Недели болоод байхада, тэдэниие буудалганда һургаба.

Февралиин революциин һүүлээр, Росси дотор саг зуурын хоёр засаг түрын тогтоод байхада, улаан гвардеецүүд хүдэлмэришэнэй суглаан болон матингнүүдые харууһалдаг байгаа. Апрель соо «Швейцеэр дайран Петроград бусажа ябаһан Лениниие угтаха» гэһэн партийна шухала даабари энэ отрядта үгтэбэ.

Петроградай пролетариадтай агууехэ вождиин уулзаһан, Финляндска вокзалдахи талмайн хуягта машина дээрэһээ Ленинэй хэлэһэн мартагдашагүй үгэнүүд тухай яһалаханшье олон ном бэшэгдэһэн, фильмүүд зохёогдоһон байха. Нюдөөрөө харагшын хөөрөө шагнажа байхадаа, сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлгэнгүй байхын огто аргагүй һэн.

— Лениниие бидэ бүхэли һүниндөө хүлеэбэбди,—гэжэ Ольга Репо мүнөө дурсана,—талмайе бүһэлэн тойрожо, вокзал тээшэ ошоһон гараса бүхэндэ тусгаар харуулшадые табибабди. Үглөөгүүр багта балтийцуудай отрядууд нэмэжэ ерэбэ. Тиигэһээр байтарнайшье, поезд хүндөөр уухилан жудхэһөөр, перрондо дүтэлжэ ерэбэ: Ленин! Владимир Ильич вагонһоо буужа, Петроградай комитедэй түлөөлэгшэдтэй час шахуу тухай хөөрэлдэһэнэй һүүлээр талмай дээрэхи хуягта машина өөдэ гараба.

— Мартагдашагүй тэрэ түүхэтэ уулзалгын һүүлээр хожомоо Смольныдо хүдэлжэ байхадаашье, би Лениниие нэгэнтэ бэшэ харалһан, финн хэлэнһээ материалнуудые оршуулһан байнаб,—гэжэ Репо хөөрэнэ.—Харин тэрэ түрүүшынгиин дурасхаалта уулзалгада, вождиин хэлэһэн дүлэтэ үгэнүүд мүнөөшье ой ухаанһаам гарагшагүй...

Саг ябажал байгаа. Хүдхаляата июлиин үйлэ хэрэгүүд болотор, далда нюусаар хүдэлхэһөө бури урид манай отряд Финляндскэ вокзал дээрэ албэ хэгшэ һэн. Һүүлээрнь нэгэ хэды саг соо буу шуугаа нюужа, солдадуудай дунда элдэб урия соносхол тараадаг, нидхалгын хүдэлмэри ябуулдаг болоо һэмди.

Тиихэдэ аха дүү Рахьянууд бурьялан орьёлжо байһан бүхы үйлэ хэрэгүүдэй гун дунда ябаа. Тэрэ үедэ Эйно Разливта дүтэхэнэ нюусаар хоргодожо байһан Ленин ЦК хоёрой хоорондо холбоо байгуулагшань болобо. Тиигээд хүйтэржэ эхилхэтэй сасуу, Лениниие Финлянди руу үдэшэжэ абаашахыень партиин ЦК Эйнода даалгаба. Тэрэ үеэр Финлянди Россиин бүридэлдэ ородог байбашье, хилэ шадараараа илгаатай байһан юм. Документнүүдые хинан шалгаха хэрэгһээ тусгаар зайсуулхын зорилгоор 293 номерто паровозой машинист, хуушанай подпольно хүдэлмэришэн Гуго Ялава ухаансар арга бодомжолобо. Петроград—Райвола гэһэн ээлжээтэ рейсдэ (сентябриин 4-нэй үдэр) Владимир Ильич тэрэнэй кочегар болобо. Белоостров гэдэг пограничнэ станцидахи уһа эюулдэг башниин дэргэдэ удаадахи составай ерэтэр машинист паровозоо зорюута барижа, һүүлээрнь «хүлеэхэ аргамгүй» гэжэ шалтаад, ямаршье шалгалта мүрдэлгэтүйгөөр хилэ дабажа шадаба. Ялкала гэдэг станци дээрэ Рахья Ленинэй ерэхыень зорюута хүлеэжэ байгаа, тэрэниие нүхэдтөө амгалан мэндэ хүргэжэ абаашаа һэн.

Уданшьегүй октябрь һарын һүүл багаар Ильич үнөөхил паровоздоо нюусаар һуужа, Петроград ерээ бэлэй. Тэрэнэй удаа, Үбэлэй ордондо дотолон орохын урда тээхи хүлгөөн соогуур үнөөхил Эйно Рахья Владимир Ильичые нэгэ нюуса квартираһаа Смольно руу үдэшэжэ абаашаһан юм.

Польшо Финлянди хоёрой бэеэ даанги байлга тухай тунхаглагдаһан Декларации Совет засагай тогтоһоной һүүлээр түрүүшын актнуудай нэгэниинь байһан юм. Нүхэд И. Сирола, А. Тайми, О. Куусинен гэгшэдэй хүтэлбэри доро Финляндиин арадай түлөөлэгшэдэй совет Улаан гвардиие бүридхэн байгуулжа оробо. Тиихэтэйнь сасуу, 1918 оной январиин 12-то буржуазна сейм генерал Маннергеймдэ зонхилон захирха ехэ эрхэ түлөөлэлтэ үгэжэ, январиин 28-най һүни шюцкорнууд гүрэнэй урбалта хэжэ шадаһан юм. Түргэн сагаар байгуулагдаһан Улаан гвардиин отрядууд Франц[...] бусаагдаһан финскэ [...] офицерскэ, юнкерскэ [...] частьнуудай урдаһаа [...] лалдажа шадаагүй ба[...]

Тампере шадар бол[...] шанга байлдаан соо [...] хамта Ольга Репо пл[...] һэн. Шархатаһан сэр[...] санитарканууды сага[...] цүүд хушалтыень он[...] жархиһан бараагууд [...] байлгаба. Үглөөгүүр б[...] лааха дээрэнь хүр с[...] шонхой, тиин шархат[...] үдэр бүхэндэ гэхээр [...] ладаг байгаа. Тиигээд [...] болотор үлэһэн золтой[...] лынь плендэ ороһон с[...] деецүүдтэй һэлгэгдэж[...] «Гангут» пароход тэд[...] град асараа һэн.

Тиихэдэл Ольга пар[...] тухайгаа мэдүүлгэ ба[...] шьегүй тэрээндэ дааб[...] Отто Вильгельмович [...] оршуулагша болоо һэ[...]

Тэрэл жэлынь Оль[...] хьяда хадамда гараба[...] Компартиин ЦК-тай н[...] лаһан «Красных зор[...] дүтэхэнэ үбгэ һамга[...] дэг һэн. Тэрэ үедэ са[...] дуу, ажалшье хоол[...] байгаа: Ольга үдэр бү[...] үгэ бүхэниие оршуу[...] гаар финн-улаан [...] аргалдаг лазарет даа[...]

...1920 оной авгус[...] ложо байһан финн-[...] дай суглаан дээрэ [...] тусгаар эльгээгдэһэ[...] нууд гэнтэ добтолон [...] дээрэ элидхэл хэжэ [...] Рахьяе хорлоһон бэ[...] элэ тухирдаһадай хэ[...] һабарһаа 11 коммуни[...] хэрэгэй түлөө тэмсэһэ[...] Тэдэниие бултыень [...] дээрэхи аха дүүгэй [...] ёһолол хүндэтэйгөөр [...] лэй.

Һүүлээрнь һара бо[...] Ольга хүбүүтэй боло[...] һээр унаһан хайрата [...] мүнхэлэн, тэрэнээ фи[...] гэжэ нэрлэбэ.

Мүнөө Ольга А[...] далан таба наһатай [...] пенсионер. Тэрэ хаһа[...] кэ районой пионери[...] болон комсомолой су[...] рэ хододоо хүндэтэ [...] болодог. Партиин хү[...] лэгшэдэ һаяхан баяр [...] шон байдалда дээдэ [...] Ленинэй орден барю[...]

В. М[...]

ЗҮГЫШЭДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Мёд — хүнэй бэедэ шухала хэрэгтэй амтан эдеэн. Тиимэһээ зүгы олоор үсхэбэрилжэ, арад зондо мёд элбэгээр үгэхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшадай шухала зорилго болоно.

Эдэ бүгэдые анхаралдаа абажа, Бэшүүрэй аймагай зүгышэд энэ жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба. Эдэнэр, 1968 ондо зүгын бүлэнүүдэй тоое 15 процентһээ бага бэшээр олошоруулжа, тэрэнэй гэр бүриһөө 14 килограмм худалдаанай мёд, абаха, үбэлжэлтын үедэ хэрэглэхээр байха тэжээл бүлэ бүридэ 22 килограммһаа хүртэхөөр бэлдэхэ гэжэ шиидээ.

Зарим зүгышэд бүри дээгүүр уялга абайхай. Жэшээнь, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой А. П. Тетерин зүгын бүлэнүүдэй тоое 25 процент олон болгожо, гэр бүриһөөнь 50 килограмм мёд абаха хүсэлтэй.

Бэшүүрэй аймагай зүгышэд хүршэ Мухар-Шэбэрэй аймагай зүгышэдые социалис мүрысөөндэ уриба.

В. БОРИСОВ.

ЗУҺАЛАНГУУДТА — ҺАРАБША

Нооһоёо хайшалагдаһан хонид, жэжэ хурьга, түлгэнүүдэй зуһай аадар бороодо сохигдохо, шэрбэтдэхэ, үхэл гарзада орохо ушар али олон үзэгдэдэг гээшэ.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой дархашуул түлгэ хониндой зуһалангуудта шифер хушаатай 10 сарай эдэ үдэрнүүдтэ бэлдэжэ дүүргэбэ. Иимэ һарабшанууд Янчаненко, Морхозино, Хүндэлэн, Мэхээртэ, Нөөли болон бэшэшье газарта бодхоогдонхой.

— Малаа аадар бороошоо, халуун наранһаа хамгаалха һарабшатай болгохо бидэнэр артелиингээ дархашуулда баяр хүргэнэбди, — гэжэ колхозой хонишод хэлэнэ.

А. НАГАСЛАЕВ.

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник Мария Пестерева табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатай хүдэлжэ байна. Үдэр бүринигөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Зураг дээрэ (баруун гарһаа): Мария Пестерева залуу хүдэлмэришэн Хлебодакова гэгшэдэ заабари үгэнэ.

В. КОЛОСОВОЙ фото.

ХАМТЫН ЗӨӨРИ ХЯМГАДАХА, АРЬБАЛ[...]

ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой экономист нүхэр Д. Ц. Бадиевай толгойлдог хамтын зөөриин бүрин хүсэд байлгые шалгаха комисси эдэбхитэй һайнаар хүдэлнэ. Тэрэнэй хүдэлмэриин илангаяа һайшаалтай талань юуб гэхэдэ, артелиин эд хэрэгсэл хадагалха, ашаглаха талаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхуулна.

Хүдэлмэриингөө урид табигдаһан түсэбэй ёһоор комиссиин гэшүүд нэн түрүүндэ колхозой малай тоо толгой тоолоһон, алатасалдаанай тараһан шалтагаануудые элирүүлһэн, усадхаһан байна. Тиин малай тоо толгойе дутааһан хүнүүдтэ тодорхой хэмжээн абтаба. Хамтын малай бүридхэл саашадань һайнаар ябуулхын тула колхозой бухгалтериин, бригада, фермэнүүдэй тоо бүридхэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ талаар артелиин правлени тусхай шиидхэбэри гаргаа.

Мал ажал дээрэхи байдал шалгадаг комиссиин бүлэг гэшүүд мүнөө һүнэй бүридхэл, шанарынь һайжаруулна, гүүртэ, отарануудта хэрэглэгдэдэг мори унаа, тэргэ зэмсэгһээ эхилээд бүхы инвентарынуу бүрин хүсэд гү, юун дуталданаб, ямар юумэн заһабарида орохоор болооб гэжэ элирүүлнэ.

Хониной нооһо хайшалха халуун хаһада колхоз хэр зэргэ бэлэдхэнэб, хайшалалгын үедэ комиссиин гэшүүд хэд, хаана шалгалта хэхэб гэжэ тодоруулагданхай. Эрхим шанартай нооһо гүрэндөө ехээр худалдахын түлөө тэмсэлые арадай хинагшад, шалгалтын комиссиин гэшүүд толгойлно.

Ниитын шалгалтын түрүүшын үдэрһөө абан, мүн тариан ажалай бригадануудтахи байдал хинаглажа байнхай. Нүхэр И. В. Подденьскиин хүтэлбэри доро бүлэг шалгагшад ороһо тариан тоог, складуудаар ябажа, тэндэхи машина зэмсэг, түхеэрэлгын ямараар хадагалагдажа байһаниие, хуряалгын хаһада хэр зэргын бэлэдхэлтэйе хараа. Шэнэ ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ бэлэдхэлэй талаар олон дутагдал элирүүлэгдээл, тэдэниие усадхаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые һаяын сагта абахыень колхозой правленидэ комисси хандаа.

Наранай болон Гэгээтын отделениинүүдтэ ургасада утэгжэл оруулга унжагайруулагдана гэжэ мэдээсэгдэхэдэнь, эдэ, мүн артелиин бусад отделениинүүдээр шалгалта хэгдэжэ, бии байһан бүхы утэгжүүлгэ хэдыхэн хоногой туршада тариаланда үгтөө. Нэмэлтэ [...] һан ургамалай гараса [...] райхиһаа һураггүй һа[...]

Трактор, машинану[...] лагдаса, ашаглалга [...] комиссиин гэшүүд гос[...] хүдэлмэрилэгшые ер[...] хиналта хээд, МТМ-е [...] хэр Папаредиидэ, тракт[...] дые даагша Заболотск[...] һалан муугаар хадагал[...] жа байһанайнь түлөө [...] түлүүлхэ, гурбан хоног[...] далаа усадхахыень [...] табиһан байна. Хэн я[...] зэмсэгтэ хамаатайб, [...] тусхай актаар даалга[...] лохо гэжэ правлени т[...]

Колхозой бухгалтер[...] мэридэхи дутагдалнууд[...] тодорхой тобшолол хэг[...] доо олон гэшүүд мү[...] Энэ оной түрүүшын м[...] рэтэр колхозниигуудһаа[...] хи зурганууднаа кол[...] нэхэжэ абахыень ахал[...] галтерта даалгагдаа.

Нигээд шалгалтын [...] шата эхилжэ, комисси[...] һан эрилтэ, һанамжавр[...] гэ дүүргэгдэжэ байнаб [...] хойлогдохоор түсэблэ[...]

А. СТРЕКАЛО[...]

ВЕДҮҮДЭЙ
ДЭЛМЭРИ

САГ ҮРГЭЛЖЭ АНХАРХА АСУУДАЛ

нютагуудта гэр байрын ба
ажаһуудалай барилга
һайжаруулха хэмжээнүүд
радай Верховно Соведэй
ин дээрэ баталан абаһан
бодотоор бэелүүлхын зо-
гарайн аймагай нютагай
ехисотой хэмжээ ябуулга-
дална.

һууринуудые улам түбхи-
байдалтай болгохын тула-
рынгөө халуун туһалам-
хүдөөдэхи ажахынуу-
лын хүгжэлтэдэ түшэг-
үедэ Загарайн аймагай
олон тоото байрын гэр,
лай эмхи зургаануудай
ые баряа. Жэшээлхэдэ,
хоёр жэлэй туршада 15
дөөлжэн метр талмайтай
гэрнүүд, 3 клуб, 1 кино-
үхибүүдэй һураха һур-
гдаһан, Онохой станцида
һуралсаха профтехучилищ-
эн, 130 үхибүү хүмүү-
саад, хүн зоной гэр
хэрэглэмжэ хангаха хоёр
1 магазин, 1 столово,
он бусад шэнэ барилга
байна. Нёдондо аймаг-
хы һуурин тосхонууд
электрын элшэ хүсөөр, ра-
диогдажа дүүргэгдэһэн,
телефоной холбоон нилээд үргэдхэг-
дэһэн, харгы заһалга, барилга, хүн
зониие уһаар хангалга һайжаруулаг-
даһан юм.

Предприяти, колхоз, совхозуудай
үүсхэлээр хэгдэдэг шэнэ барилга
улам дэлгэрнэ. Шулуутайн, Хандага-
тайн леспромхозуунд, Онохойн модо-
ной комбинат, гурбан колхозуудай
дээрэ дурдагдаһан шэнэ барилгын
олохониие өөһэдынгөө хүсэ зөөреэр
бодхоо.

Гэхэтэй хамта культурна ажаһуу-
далай шэнэ барилга бүри үргэнөөр
ябуулха арга боломжо манда үшөөл
һанаһанда хүрэмөөр хэрэглэгдэнэ-
гүй. Онохойн, Эрхирэгэй, Тайлсын
совхозууд, Горхоной леспром-
хоз, «Бурятцелинстрой» трестын
барилгын материалнуудай Загарай-
дахи участок тосхон һууринуудые
болбосон түхэлтэй болгохо тушаа
һулаар анхарна. Горхоной леспром-
хозойхидые абаад үзэбэл, һүүлэй
2—3 жэлэй туршада соёл гэгээрэ-
лэй эмхиин нэгэшье гэр баряагүй.
Гэхэтэй хамта Хэжын, Мэхээртын
модоной пунктнуудта байрын гэр
дуталдана, һургуули, клубууд заһа-
барилагдаха болоһоор үнинэй.

Хүдөөдэхи барилгада, илангаяа
гэр байра, соёл гэгээрэлэй бай-
шангуудые бодхохо, һуурин тосхо-
нуудые болбосон түхэлтэй болгохо
талаар нютагай Соведүүд, тэдэнэй
саг үргэлжын комиссинууд, гүйсэд-
хэхэ комитедүүд хүтэлбэрилхы, эм-
хидхэхы үүргэеэ гүйсэд дүүргэнэгүй.
Эрхэтэн зоной эдэбхи дэлгэрүүлжэ.
шэнэ гэр үмсэдөө бариха, газаахи,
үйлсэ шадархяа ариг сэбэр байлга-
ха, модо, сэсэрлиг һуулгаха хэрэг
үргэнөөр эмхидхэгдэнэгүй.

Энэ дутагдалһаа тобшолол хэжэ,
аймагай Совет һаяшаг үнгэрһэн сес-
си дээрээ хүдөөдэхи барилгын саа-
шанхи түсэб тухай асуудал дэлгэ-
рэнгыгээр зүбшэн хэлсэжэ, тодор-
хой тогтоол абаа.

Һургуулиин байшан, больница,
фельдшерскэ пункт, клуб, библиоте-
кэ, худалдаа наймаанай, һуудал,
байдалай хэрэглэмжэ хангаха ком-
бинадай гэрнүүдые 1968—1970
онуудта бариха хараа түсэбүүднай.
нилээд хүшэршэгшье һаа, дүүргэг-
дэмээр. Соёл гэгээрэлэй, гэр һууда-
лай эмхинүүдэй шэнэ барилга ажал-
шадай, хүн зоной эрилтэ улам һай-
наар хангаха ябадалда сүм зорюу-
лагдана. Тиимэһээ ямар нэгэн барил-
га даалгагдаһан саг соонь бодхохын
тулада ганса предприяти, колхоз,
совхозууд бэшэ, мүн ажалшад эдэб-
хи гаргаха зэргэтэй. Эндэ эмхи зур-
гаануудай, хүн зоной хүсэл оролдол-
го эмхидхэн, хүдөөдэхи шэнэ барил-
га, тосхон һууринуудые болбосон
түхэлтэй болголгые ударидаха хэрэг
хадаа нютагай Соведүүдэй шухала
зорилго болоно.

Арад зоной хүсэ һайнаар эмхидхэн
элсүүлжэ шадаһан газарта стадион
бариха, айлай газаагуур. үйлсэдэ
модо һуулгаха гэхэ мэтэ тосхониие
болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэ-
ри һангай мүнгэ һомололгогүй тоо-
нойгоор, ниитын хүсөөр хэгдэдэг
байна. Энэ талаар Элхиин сельскэ
Совет һайн дүй дүршэлтэй боложо
байнхай. Тэндэхи Карл Марксын нэ-
рэмжэтэ колхозой гэшүүдэй. илан-
гаяа залуушуулай үүсхэлээр, жэл
бүри ехэхэн ажал ябуулагдадаг. Тос-
хоноо сэсэг модоор шэмэглэхэ, хар-
гыень заһабарилха, спортивна мүры-
сөө эмхидхэхэ талмай, стадион бари-
хаһаа эхилээд, улад зоной олооро
хабаададаг хүдэлөөниие тэндэхи де-
путадуудай бүлэг толгойлдог, сель-
скэ Соведэй соёл гэгээрэлэй. гэр
һуудалай саг үргэлжын комисси
тэдэнэртэ бодото туһаламжа үзүүл-
дэг байна.

Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комите-
дүүд мүнгэн һангайнгаа бюджет
амжалтатайгаар үлүүлэн дүүргээд,
түсэбһөө гадуур ороһон оршые өөһэ-
дынгөө мэдэлэй эмхи зургаануудай
барилгада таргашалха эрхэтэй.

Хүнүүдые больницада оруулжа
аргалха талаараа аймаг соомнай эо-
ной хэрэглэмжын яһала хангагдадаг
байхадань, фельдшерскэ пунктнуу-
дай хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй.
Энэнэй гол шалтагуудай нэгэниинь
хадаа пунктнуудай байрын хангал-
тагүй дээрэһээ болоно. Жэшээнь,
Хуушан-Хүрбэ, Хара-Шэбэр, Эрхирэг
тосхонуудта пунктнуудай гэр һэль-
бэн заһабарилха гү. али шэнээр ба-
риха саг туланхай. Хүн зоной хан-
галгые медицинын талаар улам һай-
жаруулха хэрэг нютагай хүтэлбэрил-
хы зургаануудай нангин уялга сель-
скэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комите-
дүүд, совхозуудай дирекцинүүд, энэ-
ниие хараадаа абан, сугтаа мүнгэ
һомолжо, ойрын сагта фельдшерэй хү-
дэлдэг газар мүнөөнэй эрилтэдэ хү-
рэмэ һайнаар, түбхинүүлхэ гэжэ
шиидэнхэй.

Элүүрые хамгаалгын томонууд
эмхи саашадаашье баригдахаар хараа-
лагдана. Химическэ министерствын
мэдэлэй «Татарский ключ» гэжэ ма-
най эндэхи карьероуправлениин
мүнгөөр 50 хүнэй оротой мүнөө
үеын түхеэрэлгэтэй больница бариг-
дахань. Хандагатайн модо бэлэдхэг-
шэдэй эмшэлүүлдэг больница 75
һууритай болотороо үргэдхэгдэхэнь.
Иигэжэ предприятинуудай элүүрые
хамгаалгын хүдэлмэри саашадань
һайжаруулха ябадалда бодото хуби
таяа оруулалсажа байһаниинь һай-
шаалтай.

Арад зоной гэр һуудалай эрилтэ
хангаха талаар үзэгдэдэг дутагдалай
үндэһэн шалтагаанинь мүн лэ түб-
хинүү бэшэ байдалда зарим мастер-
скойнуудай хүдэлдэг, олон газарта
мүнөө болотор түсхай гэр байрын
үгы ушарһаа дулдыдана.

Аймагай Соведэй тогтооһоной
ёһоор, 1970 он болотор Загарайн бү-
хы һуурин тосхонуудта ажаһууда-
лай хэрэглэмжэ хангаха таһалга гү,
али гэр заатагүй бии болгохо гэжэ
тогтоогдоо. Тиигэжэ комбинадууд-
һаа ябадаг нүүдэл мастерскойнуудай
мэргэжэлтэд ямаршье заха холын
һууринда графигай ёһоор ябажа, хүн-
һөө захил абаха таатай зохид бай-
далда ажаллаха байна.

Энэ һайн арга боломжо халуунаар
дэмжэхын орондо, зарим хүтэлбэри-
лэгшэд, жэшээлхэдэ, Эрхирэгэй сов-
хозой директор нүхэр Пахеев, Асагат
тосхондо нээгдэхэвэр хараалагдаһан
захил абаха пунктда гэр үгэнгүй,
энэ хэрэгые гэдэргэнь татана. Түс
тосхонһоо гадна, Тайлса, Шэнэ Вэ-
рээн болон бусад һууринда байгуу-
лагдаха мастерской, пунктнуудай
хэрэгтэй түхеэрэлгэ эльгээгдээд, тэ-
дэниие табиха гэрэй үгы ушарһаа
мини хэбтэжэ байнхай.

Энэ мэтээр, нютагай хүтэлбэри-
лэгшэдэй үргэниитын аша туһын
хэрэгтэ ёһо тэлыгээр хандадаг яба-
дал нэн түрүүндэ сельскэ болон со-
моной Соведүүдэй зүгһөө эрид шүүм-
жэлэгдэхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура ню-
тагай Соведүүд мүнөө улам өөдөө
үргэлжэ байгаа эрхэ түлөөлэлгэеэ
үшөөл гүйсэд хэрэглэнэгүй. үүсхэл,
эдэбхи һулатайгаар хүдэлнэ. «Сель-
скэ, поселково Соведүүдэй гол эрхэ,
уялганууд» гэһэн хуулиин проект
тухай СССР-эй Верховно Соведэй
Президиумэй Указай толилогдоһон-
той дашарамда, аймагай нютагай
Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд
ажал хэрэгээ улам һайжаруулха ту-
шаа тодорхой зорилгонуудые хараал-
на. Тэдэнэйнь гол һуурида хүдөөдэ-
хи соёл гэгээрэлэй, ажаһуудалай
хэрэглэмжэ хангалтын эмхинүүдэй
хүдэлмэри эзэлнэ. Хүн зоной эрил-
тэ, хэрэглэмжэ һайнаар хангахын
тула түбхинэһэн бааза хэрэгтэй
бшуу. Тиимэһээ хүдөөдэхи гэгээрэ-
лэй, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хан-
галгын эмхи зургаануудай шэнэ ба-
рилгада нютагай Соведүүдэй гол ан-
харал саг үргэлжэ хандуулагдаха
ёһотой.

Д. САНЖИМИТЫПОВ.
Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

...рэл
...он
...торнай

...РОВОД ХИЛЫЕ АЛХАН ГАРАХАНЬ

Азербайджан ба Иран хо-
рондохи хилэ шадар ор-
тара городто барилгаһа-
ба байгуулагдаба. Удаха-
торнууд, автомобильнууд,
ые табидаг машинанууд
ад техникэ Иран—СССР
газопроводой табигдажа
газар руу хилэ дээгүүрэ
баашагдаха байна. Совет-
зай болон Иранай хоо-
номическа ба техническэ
холбоо байгуулха тухай
ёһоор энэ газопровод
а байнхай.
дорохи магистралиин
нга гаран километр бай-

(ТАСС).

...ЖЭМЭС «ҮБЭЛДӨӨ» БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

ургасын үрэ жэмэсүүдые
н консервын заводууд
игуудта хэжэ эхилээ.
зэй саадуудай үрэнүүд
агсануудаар үбэлэй саг-
азинуудта ороходоо, хон-
д үнэртэй, шэнэ, эдин-
цаа байдаг.
эдэшэдэг вишниин тү-
тоннонууд Каларашека
заводто хүргэгдөө. Гад-
үүд, абрикосууд, яблока-
грушанууд, кизилнүүд
компотууд» болгоноохо
эй сагта тэдэ Омск, Ха-
Томск эльгээгдэхэ. Ново-
болон Приморско хизаа-
уудта эльгээхын тулада
адарай консервын за-
мпот элбэг ехээр бэлэд-
йнхай.

...СООГУУР АЯНШАЛГА

иин Ош городһоо эгээн
хадалиг газарай харгы-
норильска номернуудтай
ба «Москвич» машина-
а. Эдэнэй ээд арбан та-
публикын харгынуудаар
байна. Түрүүшын ма-
ССР-эй Уран зураагшадай
гэшүүн Николай Лой
. Зураглан харуулгын
ш Норильска студиие
эдээрилдэг юм. Хоёрдохи
түс студиие дүүргэһэн
металлургическа ком-
шофер Адам Неништиль
. «Соведүүдэй орон.
жэл» гэһэн выставкэдэ
он зурагуудые бэлдэхын
аралтаяа зорюулха гэжэ
лшад шиидэһэн байна.
зургаа мянган километ-
а ябаа. Багажнигууд
һүшын хэдэн зуун эски-
инофильмын түрүүшын
бии болоо.
ашинануудаар аяншалта
идаа уулзалгануудтай бо-
йто зүг тухай Норильска
иин буулгаһан фильмүү-
уулдаг. Уран зураашад
мянган километртэ яба-
.

...БАҺА НЭГЭ УУРХАЙ

ргын областиин урда
түбида газай баһа нэгэ
оярска — уурхай олдобо.
гр гүнзэгыдэ түлишын
руулэгдэһэн байха юм.
область доторхи газай
адахи кладовой болоно.
уурхай урда тээнь мэдээ-
онуудта дутэ юм. Тиимэ
оо, Оренбургын тала
шир хүхэ түлишын нөө-
иг гэжэ геологуудай баг-
нь тодорбо гээд ТАСС-ай
дент Оренбургһаа эль-
елеграмма соогоо тэмдэг-
Энэ уурхайе түргэнөөр
лада үгэхэ проект зо-
байнхай. Оренбургын
газые Куйбышев,

ТОМСКО ОБЛАСТЬ. **Баруун Сибиринн түбэй хубида Асино-Белый Яр гэһэн түмэр замай магистраль баригдажа байнхай. Утань 184 километр болохо энэ түмэр зам хэтэ үеын нарымска ой тайга соогуур, гол мүрэнүүдые алхан, намагууд соогуур гараха байна. Замай 86 километрынь саг зуура ашаглалгада үгтэнхэй. Замай бэлэн болоһон хубяар Асино тээшэ элдэб машинанууд, барилгын түхеэрэлгнүүд ба материалнууд таһалгаряагүйгөөр эльгээгдэнэ. Асино-Белый Яр гэһэн түмэр зам 1970 ондо ашаглалгада үгтэхэ ёһотой байгаашье һаань, «Запсибтрансстрой» трестын барилгашад ерэхэ жэлдэ ашаанай поезднуудые ябуулдаг болохо гэһэн уялга абаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Асино-Белый Яр түмэр замай хубинуудта рельснүүд табигдажа байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

удаань Волго шадарай бусад го-
родууд абаха байна.

НЭГЭ СОВХОЗОЙ ТАБАН ЗАВОД

Житомирскэ областиин Черня-
ховско районой «Украина» гэжэ
совхозой «индустрида» баһа нэгэ
предприяти нэмэбэ. Жэлдээ мил-
лион хахад баанха үрэ жэмэсэй
консервэ гаргаха заводой барилга
дүүргэгдээ. Энэ хадаа «Украина»
совхоздо һүүлшын жэлнүүдтэ ба-
ригдаһан «табадахи промышлен-
на предприяти болоно. Комбиниро-
ваннэ тэжээл буйлуулдаг завод,
лён үлтилдэг, үрэһэ сэбэрлэдэг,
үбһэнэй гурил гаргадаг заводуул
эндэ хүдэлдэг.

(ТАСС).

АМУРСК ГОРОДОЙ 10 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Лесохимигүүдэй город бологшо
Амурск хотын тогтоһоор арбан
жэл гүйсэбэ. Амар мүрэнэй эрье
шадарай гоё һайхан хада толгой-
нуудай дунда оршодог энэ город-
то 30 мянган хүн ажаһуудаг.
Тэдэнэй дунда зэргын наһан 22
болодог юм. Залуу барилгашад
өөһэдтөө стадион, спортивна зал-
нуудые, туристска бааза болон
культурын байшан баринхай.

Дэлхэй дээрэхи целлюлозно-
саарһанай найман тон томо пред-
приятиин ородог Амурска комби-
надай түрүүшын ээлжээн продук-
ци үгэжэ эхилээ. Модо болбосо-
руулдаг хүсэтэ ехэ комбинат го-
род соо баригдахаар хараалагдан-
хай.

(ТАСС).

ТОРГОН БҮДЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА НАУЧНА ЁҺООР АЖАЛ ЭМХИДХЭЛГЭ

Ороной бүдэй индустри 1965
онойхидо орходоо хоёр хахад
шахуу дахин ехэ — нэгэ милли-
ард ная миллион метр хүрэтэр
торгон бүд үнгэрэгшэ жэлдэ нэ-
хэжэ гаргаа. Энэ хадаа гол тү-
лэб ажалые научна ёһоор эмхид-
хэлгын ашаар түйлагдаһан байна.
Жэшээлхэдэ, России Федерациин
торго нэхэдэг предприятинуудта
һүүлшын хоёр жэлэй турша соо
1500 шахуу машина нарижуу-
лан заһагдаа, олон цехүүд болон
участогууд үргэлжэ дээрээ онь-
һожоруулагдаа. Эдэ бүгэдын
ашаар ажалай бүтээсэ табанай
нэгэ хубиһаа ехээр дээшэлһэн
байха юм.

Торго нэхэдэг промышленно-
стиин предприятинуудта ажалые
научна ёһоор эмхидхэлгые нэбтэ-
рүүлхэ талаар Литвагай бүд нэ-
хэлгын центр — Каунаста болоһон
бүхэсоюзна научно-техническэ
зүблөөн дээрэ эдэ мэдээнүүд
дурдагдаһан байгаа.

(ТАСС).

СЕВАНСКА ДАБААН ДООГУУР ГАРАХА ХАРГЫ

Армениин ба Закавказиин рес-
публикануудай, Хойто Кавказай
хоорондохи Севанска дабаан хэ-
дэн зуун жэлһээ хойшо имагтал
үбэлэй хүйтэнэй үнгэрһэнэй һүү-
лээр «үүдэеэ» нээдэг байһан юм.
Мүнөө энэ дабаан түхэреэн жэлэй
турша соо хүн зоной ябалгые
хаахаяа болихонь. «Гидропроект»
гэжэ институдай Армянска отде-
лениин хүдэлмэрилэгшэд Севан-
ска дабаан доогуур гараһан тран-
спортын тоннель малтаха проект
зохёожо оронхой.

Газар дорохи харгы Армениин
ниислэлые Хара далайн эрьетэй
холбодог уласхоорондын автоту-
ристска замай хубинь болохо юм.

(ТАСС).

Павел ГАПОЧКА,
философиин
эрдэмэй доктор

ПОЛИТИКА БА ЭКОНОМИКО

I.

Социально-политическэ энэ хоёр зүйлэй хоорондоо ямар холбоотой байһан тухайнь олон номууд бэшэгдэһэн байха. Зүгөөр обществын ажабайдал дотор политика экономико хоёрой ямар үүргэ дүүргэдэгыень Карл Маркс Фридрих Энгельс хоёр эрдэмэй ёһоор тодорхойлоо.

Обществын ажабайдалай гол зүйлнүүд болодог энэ хоёрой удхые марксизм эли тодоор, хүсэдөөр харуулаа. Политика экономико хоёрой нягта холбооe хараада абангүйгөөр обществын удхые, хүгжэлтые зүбөөр ойлгожо болохогүй гэжэ марксизм-ленинизм һургана.

Һаалгаажа болохогүй юумые һалгаагшадта, политикые экономикоһоо һалгаагшадта гү, али энэ хоёрые хоорондонь зүрюулхые һэдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэл марксистнууд-ленинецүүд ябуулна.

Буржуазна номнолшод политика экономико хоёрые һалгаана. Тэдэнэр экономикоһоо политикын дулдыдадаггүйе, экономическа байгуулалтаһаа гүрэнэй дулдыдаггүйе харуулха гэжэ эрмэлзэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр гүрэнэй буржуазна удхые балартуулха, буржуазна ангиин политикые бүгэдэ арадай гэжэ оролдоно.

Ажалша ниитые дараха, ниитые шадамараар мэхэлхэ шадабариие буржуазин политика гэжэ ойлгодог һаань, хүдэлмэришэн ангиин политика хадаа хүдэлмэришэдэй, мүлжэгдэгшэдэй, дарлагданги ниитын аша хэрэгэй түлөө бэелүүлэгдэдэг байна. Хүдэлмэришэн ангиин политика ажалшадые дарлалтаһаа сүлөөрүүлхэ, ангигүй коммунис общество байгуулха хэрэгтэ зорюулагданхай.

Экономико хадаа хүнэй бүхы ажабайдалай гүнзэгы үндэһэ һуурида: эдеэ хоолдо, хубсаһа хунарта, гэр байдалда, түлишэ гэхэ мэтэдэ хабаадана. Экономико гээшэ ниитын ажабайдалай — материальна болон оюун бодолой бүхы талануудай бии болодог, бэеэ тэжээдэг, хүгжэдэг хүрьһэн — обществын бүхы ажабайдал мүн.

Политика гээшэ экономикын, гол ангиин үндэһэн хуби заяанай нягта нэгэдэл болодог хадаа экономикын юрын, эдэбхигүй зүйл бэшэ юм. Энэ хадаа ниитын бүхы ажабайдалда, тэрэ тоодо экономикодо өөртэнь эдэбхитэйгээр нүлөөлдэг зүйл мүн.

Хуули засагые пролетариадай дайлан абахын урда тээ политическэ тэмсэл хадаа түрүүшын ээлжээндэ табигдана, шиидхэхы удха шанартай. Иимэ юумэн хэзээ болодог бэ гэхэдэ, өөрыгөө сүлөөлхын түлөө мүлжэгдэнги ангиин революционно тэмсэл хэжэ байха үедэ болодог. Пролетариат хадаа засагые гартаа абаха гэһэн өөрынгөө гол политическэ зорилго дүүргээдүй сагтаа гол экономическа зорилгонуудые шиидхэлгэдэ орожо шадахагүй гэжэ В. И. Ленин һургаа юм. Энэ үе соо өөрыгөө бүхы дарлалтын бүхы зүйлнүүдһээ сүлөөлжэ шадахагүй. Политикын агууехэ үүргэ тухай хэлэхэ зуураа, В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «...Пролетариадай гол экономическа аша хэрэг хадаа буржуазин диктатурые пролетариадай диктатураар һэлгэһэн политическэ революциин хүсөөр лэ хангагдажа болохо байна».

Пролетариадай илаһанай һүүлээр ушар байдал үндэһөөрөө хубилдаг. Социалис революциин илахын урда тээ тэрээнэй түб асуудалынь капитализмын политическэ гүримые унагааха хэрэг байгаа һаань, социалис революциин илаһанай һүүлээр гол асуудалынь революциин түйлалтые хамгаалха тухай, шэнэ харилсаануудые хүгжөөхэ тухай асуудал болоно.

Экономикын асуудалнууд, арадай ажахые хүгжөөлгын хэрэг пролетаринарай гүрэнэй урда түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Эгээл иимэһээ политическэ ажал ябуулгын элдэб түхэлнүүдэй дунда пролетариадай партиин экономическа политика шиидхэхы удха шанартай болодог. Түс парти социалис экономикые хүгжөөлгын эрдэм ухаанай ёһоор үндэһэлэгдэһэн түсэбүүдые зохёохо, ажахын байгуулалтын үедэ заатагүй гараһан бодото зүришэлдөөнүүдые саг соонь элирүүлхэ, обществын аша хэрэгэй түлөө эдэ зүришэлдөөнүүдые шиидхэлгын хэмжээнүүдые абаха уряалтай. Промышленностиие болон хүдөө ажахые хүгжөөлгэ, ороной оборонын хүсэ шадалые бэхижүүлгэ, арадай материальна байдалые һайжаруулга гээшые В. И. Ленин экономикын зорилгонууд, экономическа байгуулгын политика гэжэ ойлгодог һэн.

Гансал дотоодын асуудалнуудые бэшэ, мүн дэлхэйн революционно хүдэлөө шиидхэлгэдэ экономическа байгуулалта түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. 1921 оной майн 28-да Бүхэроссин партийна конференци дээрэ Ленин иигэжэ хэлээ: «Мүнөө бидэнэр уласхоорондын революцида ажахынгаа политикаар өөрынгөө гол нүлөө үзүүлнэбди».

Засагай түлөө тэмсэлэй үедэхидэ адляар мүн энэшье хэрэгтэ зүб политическэ хандалга шухала байна. Энэ хандалга шиидхэхы, түрүүшын ээлжээнэй байна. Юундэб гэхэдэ, парти ажахын байгуулалта дотор зүб бэшэ политическэ шугам баримталаа һаа, энэ шиидхэхы талаар диилдэлгэдэ орохо бшуу.

«Экономикодо орходоо политикын үлүү байһан тухай» Ленинэй заабариин удха иимэ байна. Энэ заабариие 1921 оной профсоюзна дискуссиин үедэ хэлэһэн юм. «Үшөө дахин профсоюзууд тухай» гэжэ ном соогоо иигэжэ бэшээ һэн: «Политика хадаа экономикые согсолон харуулһан зүйл мүн... Политика хадаа экономикодо орходоо үлүү байнгүй байжа болохогүй. Ондоогоор бодохо гээшэ марксизмын эхи захые мартаха гэһэн удхатай» (том 42, нюур 278).

II.

КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд соо политика экономико хоёр агууехэ Ленинэй хэлэһэн шэнгеэр нэгэдэмэл удхатай. СССР-эй коммунистнуудай съезд экономическа асуудалнуудые шиидхэхы гэжэ тоолохо зуураа, тэрээндэ политическэ удхатайгаар хандаһан байха юм. Түс съезд эрдэм ухаанай ёһоор үндэһэлһэн экономическа политика зохёогоо.

Экономикын, ажахын, үйлэдбэриин шиидхэхы удха шанар тухай экономическа зорилгонуудые шиидхэхэдээ политическэ ёһоор хандаха тон шухала тухай Ленинэй заабаринуудые КПСС бүхы ажал ябуулгадаа хүтэлбэри болгоно. КПСС-эй октябриин хойто тээхи съезднүүд дээрэ, ЦК-гай Пленумүүд дээрэ түүхэтэ үе бүхэндэ тааралһан тодорхой экономическа политика зохёолго гол һуури ээлдэгыень мэдэхын тула «КПСС-эй түүхые» анхаралтайгаар хаража болоно. Мүн мүнөөшье айхабтар шухала экономическа хэрэг—ажахын реформо бэелүүлхэ үедэ ЦК-гай, ажахын, партийна болон гүрэнэй зургаануудай бүхы анхарал шухала экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зорюулагдана.

Мүнөө КПСС-эй экономическа политикые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ юуб? Энэ хадаа табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ, удаадахи табан жэлдэ һайнаар бэлдэхэ, КПСС-эй болон совет арадай гол экономическа зорилго шиидхэхэ—коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ арадай бүхы хүсые элсүүлхэ ябадал болоно. Видэнэр экономико политика хоёрой диалектическа нэгэдэлэй жэшээ тухай хэлэнэбди. Энэ хадаа нэн түрүүндэ экономикын талаар партиин политическэ шугам хэрэг дээрэ бэелүүлхэ гээшэ коммунизм тээшэ ороной урагшаа дабшалгын гол, шиидхэхы зүйл мүн болоно.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури сэхэ байгуулха үедэ политика экономико хоёрой диалектическа нэгэдэлые, бэе бэедээ нүлөөтэй байһыень гүнзэгы һайнаар мэдэхэ гээшэ илангаяа шухала.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури гээшэ ажалшадай ажабайдалай бүхы талые һайжаруулгада зорюулагдаһан материальна болон соёлой зүйлнүүдые, хэдэ хэдэн социальна хэмжээ ябуулгануудые байгуулгын үндэһэ һуури мүн болоно. Шэнэ техникые хүгжөөлгэ совет хүнэй ажалые үндэһөөрнь хүнгэдхэхын, шэнэдхэн байгуулхын, хүдэлмэриин үдэр хорооохын, ажабайдал һайжаруулхын, ажал ехэтэй физическэ хүдэлмэриие, удаань мэргэжэлтэй бэшэ бүхы ажал усадхахын тула ашаглагдана. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури хадаа түрүү хүниие, ерээдүйн хүниие хүмүүжүүлхэ эрхэ байдал бии болгоно. Коммунизм байгуулга хадаа зохёон байгуулха хамтын хэрэг мүн гэжэ КПСС үндэһэлнэ. Политика гээшэ ажалшадай хамтын дура зоригые харуулаа һаа, хэдэн миллион хүнүүдэй дүй дүршэл болон эрдэм мэргэжэлые нэгэдүүлээ һаа зүб байха ёһотой гэжэ парти Ленинэй заабаряар тоолоно.

Шэнэ экономикые амжалтатайгаар байгуулха гээшэ социалис ороной интернациональна дээдэ зэргын үүргэ мүн гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. Мүнөө гансал СССР-эй бэшэ, мүн социалис орон бүхэнэй дээдэ зэргын интернациональна үүргэ юуб гэхэдэ, ниитын ажабайдалай шиидхэхы хэрэгтэ—материальна үйлэдбэридэ капиталис оронуудые илахын тула өөрынгөө экономикые айхабтар түргэнөөр хүгжөөхэ ябадал болоно. Энэ хадаа арад ниитын революционно һанал бодолдо эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ арга олгохо байна. Юундэб гэхэдэ, хүгжэжэ байгаа экономико хадаа капитализмда орходоо социализмын үлүү һайн байһанай эгээн эли тодо гэршэ мүн болоно бшуу.

Социалис экономикын политическэ удха шанар юуб гэхэдэ, социалис лагериин оборонын хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, империализмын хүсые хадаалха, али нэгэн социалис орондо контрреволюциин нэбтэрэн орохо арга болюулха байна гээшэ.

Социалис оронуудай ажалша ниитын материальна жаргалта байдалай һайжарха гээшэ айхабтар шухала политическэ удха шанартай. Дарлалтаһаа сүлөөрһэн ажалшадай ажабайдал һайжаруулха гээшэ социализмые буржуазин хардадаг ябадалые таһа сохино. Социализм гээшэ гүрэнэй һайн байхынь тула хүнһөө бүхы юумэ эринэ, үйлэдбэриин түлөө үйлэдбэрилхые эринэ гэжэ буржуази болон тэрэнэй номнолшод эсэхые мэдэнгүй тухирдаг ха юм. Социализмые иигэжэ хардаһан ябадалынь бодото байдалтай сасуулхада үнэһэн тоброг болошохол.

Тиимэ болохолоороо, экономикын хүгжэлтын талаар СССР-эй айхабтар ехэ түйлалтанууд уласхоорондын, интернациональна удха шанартай. Энэ хадаа капитализмда эсэргүү, манай газар дээрэ демократиин, эб найрамдалай социализмын илан мандахын түлөө революционно тэмсэлдэ совет ажалшадай хэһэн интернациональна хэрэг мүн.

(АПН).

КОЛХОЗОЙ АМАРАЛТЫН БАЙШАН

Харьялан урдадаг Онёо мүрэнэй зүүн эрьедэ, үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Хүгшээл гэжэ газар бии юм. Эндэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлениин үүсхэлээр амаралтын байшан нээгдэбэ. Шулуугаар уралан баригдаһан һаруул сагаан байшан эндэ холоһоо харагдадаг болоо. Досоонь ороходо шэрэ, будагаар ялалзажа, арюунаар хуряагдаһан шэнэ оронууд хүнэй һайнаар амарха аргатай байһые гэршэлнэ. Зэргэлээд столово бии. Эндэ колхозой правлениин ба парткомой зууршалгаар түлбэригүй путевконуудаар колхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл зунай үедэ амарха юм.

С. ОЧИРОВ.

Баргажан.

Улан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой булад шудхалгын цех соо.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Вальдек Рошегэй хэлэһэн үгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Июниин 21-нэй үдэшэ дүүрэһэн һунгуулиин урда тээхи кампаниин ябаса тухай Францин Коммунис партиин генеральна секретарь Вальдек Роше радио ба телевидениэр үгэ хэлээ.

Мүнөө боложо байһан шухала ушарнуудай үедэ Францин Коммунис парти дэбжэлтын хүсэн түгэс парти, олон миллион французуудай хүсэл эрмэлзэлгые элирхэйлэгшэ байһанаа харуулаа гээд В. Роше мэдүүлһэн байна.

Франциин экономическа ба социальна тон шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада «город болон хүдөөгэй хүдэлмэришэн ангиин ба дундуур шадалта ангинуудай бата бэхи, удаан сагай холбоондо түшэглэдэг правительство» байгуулха шухала гээд ФКП-гэй генеральна секретарь онсолон тэмдэглээ. ФКП-дэ эсэргүүгээр, коммунизмда харша хардалгата гүрдэлгэтэ кампани баруунай хархис ба зүүнэй хэтэрмэ этэгээдүүдэй хэдэг байһые тэрэ эрид шууд буруушаагаа.

«Деголлевско гуримгүй ябадалай хойшолонгуудһаа зайсахын, коммунизм тээшэ дабшаха француз зам нээжэ үгэхөөр бодото демократи байгуулхын тулада коммунистнуудай түлөө дуугаа үгэгты, дуугаа үгэхыень бусадые уряалагты» гээд Вальдек Роше түгэсхэлдөө мэдүүлһэн байха юм.

„Воскрешение городто" добтолго

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корреспондент В. Петрусенко иигэжэ дамжуулна:

«Воскрешение городой» хүн зондо бэрхэтэйшье, ехэ аюултайшье үдэрнүүд тохёолдоо. Американ ниислэлэй түбтэ үгытэй ядуу хүнүүдэй байгуулһан энэ лагерь «демократическа» Америкэдэ «бултадаа адли арга боломжотой» гэжэ номнолшодой мэдүүлгэнүүдэй худал хуурмаг байһые элишэлдэг тэрэһээ, Вашингтоной засагаархидай нюдэндэ торолдодог болоо.

Эгээл иимэһээ аяншалгада хабаадагшадта эсэргүүгээр полици хэрэглэгдэнэ. Өөһэдынгөө хуулита эрилтэнүүдые засагаархидаар дүүргүүлхые оролдожо байһан үгытэйшүүлдэ эсэргүүгээр полициинхид нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулдаг газ болон шиидамуудые хэрэглэнэ. 100 шахуу хүн арестовалагданхай. Танигдаагүй хүнүүд майхангуудынь галдаха һэдэлгэ июниин 21-дэ хэһэн байна. Сенаторнууд—расистнууд Термонд ба Бэрд гэгшэд июниин 23 хүрэтэр майханта городой оршохые зүбшөөһэн болзорые һунаахагүй тухай эрилтэ хэнэ.

«Хэрбээ үгытэйшүүлэй июниин 23-да Вашингтонһоо гаража ошоогүй һаань, тэдэниие «намнан гаргаха», «Воскрешение городые» хүсөөр усадхаха хэрэгтэй гээд «Вашингтон ивнинг стар» газетэ «дурадхана».

США-гай бүлэг гражданинуудай нээмэл бэшэг

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). «Хэдэн зуун хүниие хюдадаг бомбодолгонуудые дары түргэнөөр болюулха эрилтэ хэдэг хүнүүдтэй бидэнэр һаналаа нэгэдэнэбди» гээд американ арадта, США-гай правительствада, американ хэблэлдэ эльгээгдэһэн нээмэл бэшэг соо хэлэгдэнэ. Швейцариин газетэнүүдтэ толилогдоһон энэ бэшэгтэ Женевэдэ байдаг бүлэг американецууд ба американканууд гар табяа. «Американ залуушуулай хабаадуулагдажа байһан ухэлтэ дайн байлдаае болюулхын» тулада Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаае түргэнөөр, амгалан ёһоор шиидхэхэ шухала гээд бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

«Буу зэбсэг гартаа барижа бодоһон арадай дура хүсэлые хахад миллион солдадые эльгээжэ, тэрэшэлэн бомбонуудые, гал шатаадаг бомбонуудые, химическэ зэбсэгүүдые хэрэглэжэ, американ правительство нугалхые һэлэнэ» гээд бэшэгэй авторнууд онсолон тэмдэглэнэ.

БЭДЭРХЭЕЭ БОЛИБО

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент И. Абламов иигэжэ дамжуулна:

Роберт Кеннедиие алалгатай холбоотой гэжэ багсаагдаһан танигдаагүй залуу эхэнэрые бэдэрэлгын болюулагдаһан тухай Лос-Анджелесай полици соносхоо. Хараһан хүнүүдэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ эхэнэр Кеннедиие буудахынь урда тээ Сирханай хажууда байһан аад, хожомынь «Амбассадор гостиницаһаа гүйжэ гараад, «Бидэнэр тэрэниие алаабди!» гээд хашхаран хуугайлһан байха юм. Эдэ ба бусад мэдээнүүдэй үндэһөөр, Роберт Кеннедиие алаха зорилготой үгэсэлгэ бии байгаа гэһэн багсаамжанууд газетэнүүдтэ гарадаг байгаа бшуу.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор Лос-Анджелесай засагаархид алалгые мүрдэхэ хэрэгые угаа нюусаар хээ. Бүхы юумэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, мүрдэлгэ дүүргэхые ярадаггүй байгаа бшуу. Полици хадаа танигдаагүй эхэнэрые бэдэрэлгэтэй дашарамдуулан, имагтал хоёр эхэнэрые мүшхэжэ үзөөд, һүүлээрнь али бүхы бэдэрэлгые болюулжархиһан байха юм.

Сирханай сүүд сентябриин эхинһээ урид эхилхэгүй гээд Лос-Анджелесай полициин начальник Редин пресс-конференци дээрэ мэдүүлһэн байна.

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

Хитадай урда талын провинцинуудта зэбсэгтэ тулалдаануудай боложо байһан тухай, засагай шэнэ органуудта — «ревкомуудта» эсэргүү «үгэсэлгэнүүд тухай» мэдээсэлнүүд абтажал байһаар. КНР доторхи байдалай иигэжэ хурсадалгые «соёлой хубисхалда» орон дотор дурагүйтэлгын бури ехээр гарадаг болоһоор, тус хубисхалай экономическа хүндэ хүшэр хойшолонгуудаар, тэрэшэлэн «Маогой штаб» соо можо болон тэмсэлгын шангадажа байһаар ажаглагдана тайлбарилна.

Мао Цзэ-дунай дүтынхидэй дунда гурбан можо: «соёлой хубисхалай» хэрэгүүдэй талаар КПК-гай ЦК-гай бүлэгэй (Цзян Цин, Чэнь Бо-да, Кан Шэн болон бусад), «зонхилон захирагшадай» (Чжоу Энь-лай, Чэнь И ба бусад), сэрэгэйхидэй хоорондо үсэрэлдөөн болоно гээд харин хэблэл мэдээсэнэ. Мао Цзэ-дун эдэ можонуудай бэе бэетэеэ химэлэлдэлгые хэрэглэнэ, харин өөрынгөө шэлэн элсоһон «соёлой хубисхалай» хүтэлбэрилэгшэдэй бүлэгые олонхидоо дэмжэдэг байна.

Иимэ ушар мүнөө жэлэй мартда тохёолдобо. Цзян-Цинэй (Маогой һамганай) эрилтээр генеральна штабай начальник Ян Чэн-У, бусад хоёр сэрэгэй элитэ хүтэлбэрилэгшэ тушаалһаа гаргагдаа һэн. «Олониитые дарахагүй», тайлбарилан хэлэбэл, хунвэйбинүүдэй ябуулгануудта һаад ушаруулхагүй гэһэн захиралта мүнөө гаргахадаа, Мао Цзэ-дун тус бүлэгые баһал дэмжэһэн байха юм. Энэ захиралтын зорилго юуб гэхэдэ, «ревкомуудта» түлөөлэгдэдэг нүгөөдэ хоёр: захирагшадай ба сэрэгэй түлөөлэгшэдэй бүлэгтэ эсэргүүгээр провинцинуудта хунвэйбинүүд болон цзаофанинуудай бүлэгүүдэй байдал бэхижүүлхэ ябадал болоно.

Арми Мао Цзэ-дунай гол түшэг тулгууринь хододоо болодог һэн. Зүгөөр нютагуудта бодото засаг сэрэгэйхидэй гарта байдаг дээрэһээнь, Пекин тэдэндэ һэжэглэдэг байна бшуу. Мао Цзэ-дунай захиралтые дүүргэхэһээ Уханьска сэрэгэй округые командалагшын арсаһые, Маогой эмиссарнуудыень арестовалһые Пекиндэ мартадаггүй. Тиимэһээ сэрэгэй соединенинүүдэй командирнуудые хододоол һэлгэн ондоо тээшэнь ябуулжа, хирэ хирэ болоод лэ командна составые сэбэрлэжэ, Мао Цзэ-дунай үзэл бодолдо харша бэшээр лэ командирнуудай гаргаһан захиралтануудые солдадууд дүүргэлтэ болгохо ёһотой гэһэн һанал бодол тэдэндэ нэбтэрүүлхэ зорилгоор сэрэгэй частьнууд Маогой үзэл бодолые шудалха һургуулинууд болгогдоно. Гэбэшье эдэ бүхы хэмжээнүүд сэрэгэйхидэй дунда дурагүйтэлгын гаралгые зайсуулжа шаданагүй.

«Ревкомуудта» эсэргүүгээр ябуулга хэдэгшье хунвэйбинүүдэй организацинуудай ажал ябуулгые хизаарлаха арга боломжыень нютагуудтахи «ревкомуудай» хүтэлбэрилэгшэдһөө Мао Цзэ-дунай һүүлшын захиралтанууд хаһаһан байха юм. Иимэ организацинууд мүнөө бии.

Хунань провинцида ябуулга хэдэг хунвэйбинүүдэй «Шэнулянь» организациин манифестын удха харин хэблэлдэ һаяхан туннхаглагдаһан байна. Тус документ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. «Ревкомуудые» байгуулга Мао Цзэ-дунай саг зуура сухарихa баатай болоһон ушар мүн. «Ревкомуудта» генералнууд, сагааруулагдаһан партхүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгээ эрхилнэ, харин «революционернуудтэ» (тайлбарилан хэлэбэл, хунвэйбинүүд ба цзаофанинуудта) гурбадахи шатын үүргэ даалгагдана. Манифест соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Хүсэд илалта туйлахын тулада «армида үндэһэн хубилалта хэхэ», Чжоу Энь-лайн гүрэнэй аппарадые эсэслэн намнан тарааха шухала.

Энэ документын авторнууд буу зэбсэг бариан абажа, «революционнодай» үргэлжэлүүлхыень өөһэдынгөө тала баригшадые уряална.

Хунаньска хунвэйбинүүд «соёлой хубисхалай» толгойлогшонорой авантюрис үзэлые манифест соогоо даншье элеэр дурдахадаа, тэдэнэй революцида харша түсэбүүд тухай үгэ алдаһан байха юм. Иимэһээ Цзян Цин «Шэнулянь» гэжэ организациһаа холодон зайсахые ярахатаяа хамта, тэрэниие хэтэрмэ үзэл баримтална гэжэ буруушааһан байна.

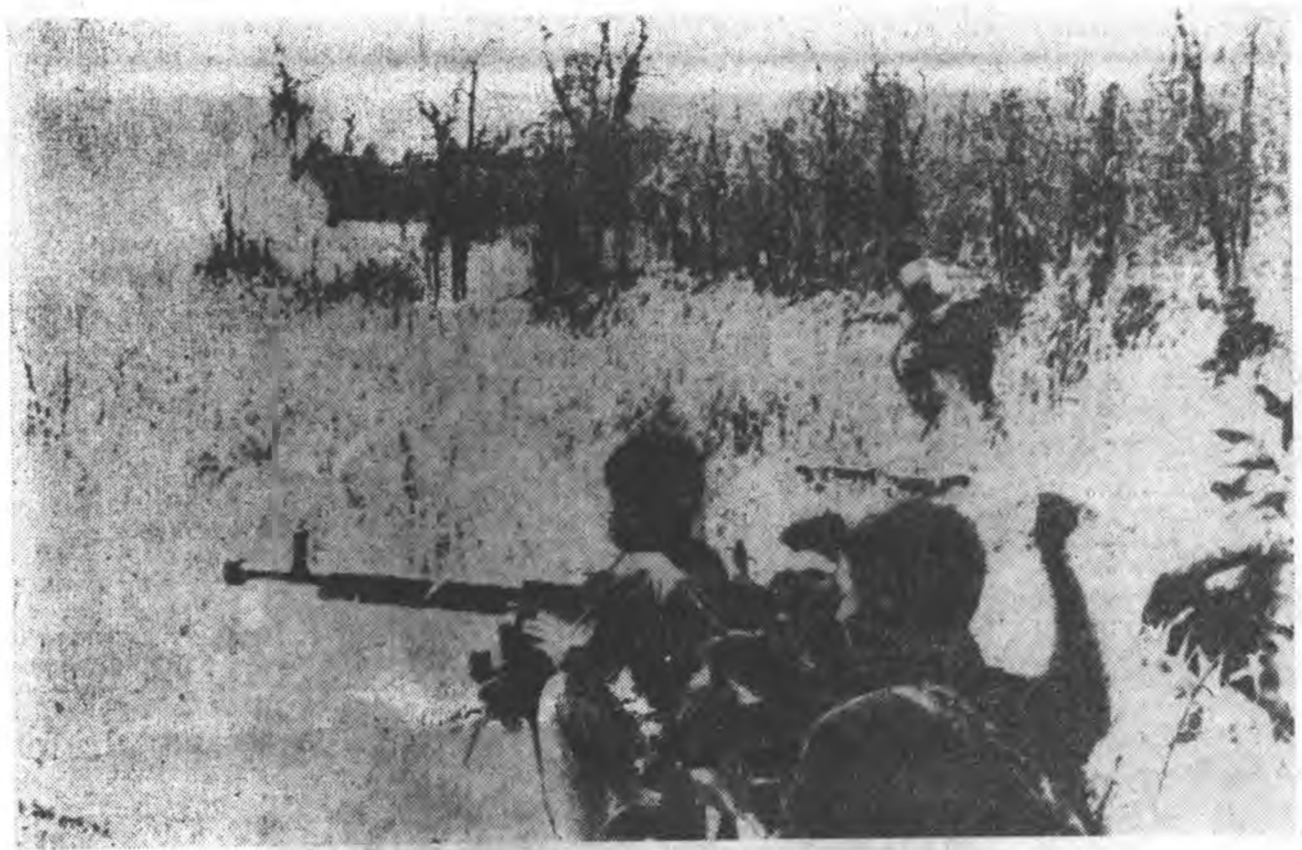
Ямар хүнүүдтэ эсэргүүгээр шүүмжэлэл хэгдэнэб гэжэ «Вэньхуэй бао» газетын уншагшадта мэдээжэ юм. Мао Цзэ-дунай хүтэлбэриин һүүлшын зүблөөн дээрэ оршон байдалые тогтууритай болгохо шухала тухай Чжоу Энь-лай хэлээ, тэрэниие провинцинуудта «ревкомуудые» хүтэлбэрилдэг зарим сэрэгэйхид дэмжэһэн байна.

Харин хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор «соёлой хубисхалай» саашанхи зорилгонууд тухай, «ревкомуудай» зорилгонууд ба «гурбан талын» түлөөлэгшэдэй тэдэндэ дүүргэдэг үүргэ тухай асуудалаар, партийна съезд зарлаха тухай асуудалаар, бусад шухала асуудалнуудаар эдэ зүблөөнүүд дээрэ алгасалдаанууд гараа. Энэ мэсэрхэлдэлгэндэ «соёлой хубисхалай» хэрэгүүдэй талаар бүлэг хунвэйбинүүдэй зоргоной аашануудые «Маогой штабтахи» бусад хоёр фракцида, тэдэнэй тала баригшадта баалалта хэхэ арга зэбсэг болгон хэрэглэнэ.

(ТАСС).

Заабари абахын тулада ерэбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Парижадахи тусхай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байһан США-гай делегациие толгойлогшо Аверелл Гарриман президент Джонсонтой, правительствын бусад гэшүүдтэй зүбшэл хэхын тула июниин 21-дэ Вашингтон ерэбэ. Аэропорт дээрэ корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, тэрэ иигэжэ мэдүүлээ. «Бишыханшье дэбжэлтэ болоогүй» гэжэ мэдүүлээд, тэрэнэй түлөө зэмые ДРВ-гэй делегацида тохохо һэдэлгэ хээ. Үнэндөө американ талын гэмээр Парижда амжалта туйлагдаагүй гэжэ мэдээжэ байна бшуу. Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр США-гай хэдэг бомбодолгонуудые үгы дуугүйгөөр болюулха тухай Вьетнамай хуулита эрилтэнүүдые хаража үзэхэһөө американ тала арсадаг байна бшуу.

Урда Вьетнамда Арадай Сүлөөрэлгын Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй болон Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлэй, мүн тэдэнэй туһамаршадай сэрэгүүдэй хоорондо айхабтар шанга тулалдаанууд боложо байнхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Арадай Сүлөөрэлгын Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд Локиинь шадар хүреэлэгдэһэн дайсанда добтолон орожо байна.

ВИА—ТАСС-ай фото.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГТА

БАРИЛГЫН БРИГАДА

Институдай студентнэр зунай сагта республикынгаа хүдөө нютагуудта ошожо, тэндэхи шэнэ барилгануудта хүдэлэн, колхоз, совхозуудай хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг юм.

Мүнөө үедэ студентнэрэй барилгын бригада эмхидхэгдээ. 15 хүнһөө бүридэһэн бригада июлиин эхеэр Монголой Арадай Республика ошожо хүдэлхэнь. Эдэнэр МНР-эй гол ехэ барилгануудта 45 хоногой хугасаа соо ажаллаха юм. Тус бригадые спортивна факультедэй 2-дохи курсын студент В. Слаутин хүтэлбэрилэн ударидаха. Тэндэ эрхимээр һурадаг студентнэр оруулагданхай. Жэшээлхэдэ, түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй буряад таһагай 2-дохи курсынхид: С. Бабушкин, В. Будаев, физико-математическа факультедһээ Вл. Караганов, хариин хэлэнэй факультедһээ В. Чипезубова болон бусад оролсоно.

Мүн баһа июлиин арбаадаар институдай 150-яад студентнэр республикынгаа хүдөө нютагуудай барилгануудта ажаллахаар ошохонь. Эдэнэр Түнхэнэй, Баунтын, Яруунын болон бусад аймагуудта ошожо хүдэлхөөр хараалагдана.

В. ЧИМИТОВ.

СЕМИНАР БОЛОБО

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хэрэнэй дунда һургуулиин байшан соо аймагай һургуулинуудай багшанар сугларжа, 5 үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Тэрээн дээрэ республикын граждан обороный начальнигай орлогшо М. П. Житник улад зониие атомай аюулһаа яажа һэргылүүлхэ тухай хэшээлнүүдые үнгэргэһэн байна. Тэрэшэлэн энэ семинарта аймагай больницын врач В. С. Нимаев түрүүшын медицинскэ туһаламжа яажа үзүүлхэ тухай, мүн аймагай ахалагша ветеринарна врач адуу мал ямар аргаар абарха тухай хэшээлнүүдые үнгэргөө юм.

ХАЛУУН УҺАН

«Аршаан» курортын оршондо Хэнгэргэ голой баруун бэедэ байгша оной хабар тусхай экспедици 70 метр гүнзэгыдэ үрөмдэлгэ хэжэ, эмтэй домтой халуун уһа гаргаһан юм. Тэрэ уһанай халуунинь 46 градус болодог байна. Энэ жэлһээ эхилжэ, «Аршаан» курортдо эмшэлүүлхэеэ ерэһэн хүнүүд дээрэ дурсагдагша уһанай углекислэ ваннада ороxо аргатай болоо.

УБҺЭ ХУРЯАЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ

Саян уулын хормойдо оршодог «Восточные Саяны» колхозой Сагаан-Нуурай отделениин дархашуул үбһэ хуряалгын халуун хаһада бэлэдхэл хэжэ эхилээ. Эндэ мүнөө үедэ гар тармуурнуудые элеэр бүтээжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, 63 наһатай К. К. Одностронцев үбгэжөөл үбһэндэ ор... болотор 200-гаад тармуур колхоздоо тушааха хүсэлтэй... рэшэлэн 76 наһатай пенсионер... гэн И. И. Сороковиков 100 тармуурта шүдэ хэжэ байн...

ҺУРАГШАДАЙ МҮРЫСӨ...

Һаяхан Саянай совхозой ... бэдэхи отделенидэ, тунгала... лой эрьедэ аймагай бүхы ... жэлэй ба дунда һургуулин... 8-дахи, 9-дэхи классуудай һ... шад уулзажа, янза бүрин ... рысөө үнгэргэбэ. Жэшээ... эндэ волейбол, футбол ... барилдажа, урилдажа, ... утые харайжа тэдэнэр мүры... байна. Энэ һонирхолтой ... сөөндэ Толтойн һургуулин... рагшад түрүү һуури эзэлээ.

Б. БИРБАЕВ.

ХҮШЭР ХӨӨРЭЛДӨӨН.

Л. ПШЕНИЧНИКОВЭЙ фото.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ

ВЬЕТНАМТАЙ ТАЛАРХАЛГА

Баатарлиг Вьетнамтай талархалгын хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ бүри далайса ехэтэйгээр дэлгэрнэ. Вьетнам арадай тэмсэлые дэмжэһэн митингнүүд ба демонстрацинууд бүхы түбинүүдтэ болоно. Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулхын түлөө тэмсэлэй үдэр Японда майн 15-да үнгэргэгдөө. «Америкэ Вьетнамай ойро бү хүрэг!»—гэһэн уряатайгаар ехэ митингнүүд Токиодо, Японой бусад городуудта болоо. Швециин социал-демократическа партиин 23-дахи съезд Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые эрид шангаар буруушаагаа, ДРВ-е бомбодолгые хүсэдөөр болюулха эрилтэ хээ. Вьетнамай талаар эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конфедерациин саг үргэлжын комитедэй мэдээнэй ёһоор, ДРВ-е бомбодолгые дары түргэнөөр болюулха эрилтые 40 оронөй 600 гаран национальна организаци, уласхоорондын 11 элдэб организаци дэмжэһэн байна.

Вьетнам арадта талархалгын түгэлдэр хүдэлөөнэй баалалтаар ДРВ-гэй түлөөлэгшэдтэй Парижда тусхай уулзалга хэхые Холбоото Штадууд зүбшөөхэ баатай болоо. Юһэн тусхай хөөрэлдөөн болоод байна. Зүгөөр асуудал шиидхэлгэ урагшаа оройдоошье дабшаагүй. ДРВ-дэ эсэргүү бомбодолгонуудые, бусад сэрэгэй ябуулгануудые болюулхаһаа Холбоото Штадууд нэтэрүүгээр арсана. Тэрэ байтагай, хэлсээнэй боложо байха үедэ американ авиаци бомбонуудые хаялгые бүри шангадхаа, энээн тухай американ командованиин түлөөлэгшэд өөһэдөө һайрхуугаар мэдүүлнэ.

Тиихэтэй хамта, имагтал ДРВ-дэ эсэргүү бомбодолгонуудые, бусад сэрэгэй ябуулгануудые болюулалга Вьетнамай асуудал гуримшуулха талаар хэлсээ хэхэ зам сэбэрлэжэ шадаха гээд Вьетнамай тала нэгэтэ бэшэ тэмдэглэһэн байха юм. «Парижда ямар нэгэн үрэ дүн туйлахын тулада Холбоото Штадууд һайн эрмэлзэлгэ хүсэл гаргаагүй гэжэ баримтанууд харуулжа үгэнэ, тэрэ байтагай, хэлсээнэй амжалтатай байлгада тэдэнэр һаад ушаруулдаг байгаа» гээд юһэдэхи уулзалгын һүүлээр ДРВ-гэй түлөөлэгшэ Суан Тхюи мэдүүлһэн байха юм.

Уршагта муухай дайн байлдаае болюулха эрилтэ хэдэг үнэн сэхэ американецуудые полицейскэ ба сүүдэй мүрдэлгэдэ хабаадуулан, США-дахи улам ургажа байгаа дайнда эсэргүү хүдэлөөе һуларуулха гэһэн һэдэлгэ американ засагаархид хэнэ. Бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон ухибүүдэй врач Бенджамин Спок ба эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг бусад хүнүүдэй түрмэдэ хаагдаха аюул тохёолдоод байна. Зүгөөр дайн байлдаае буруушаагшад айна, һүрдэнэгүй. Тэдэнэр өөһэдынгөө сэрэгэй-бүридхэлэй карточкануудые галдана, Вьетнам ошожо дайлалдахаһаа арсана, буруушаалгын митингнүүд болон демонстрацинуудые эмхидхэнэ. Вьетнамдахи дайн байлдаанай орондо үгытэй ядуу байдалтай тэмсэхэ эрилтэ һунгалтын урда тээхи дэлгэрэнги уряа боложо байнхай. Демократическа партиһаа президентын тушаалда кандидадаар өөрыгөө дэбжүүлэгшэдэй нэгэн сенатор Маккарта һаяхан иигэжэ мэдүүлээ. Холбоото Штадууд дэлхэйн жандармын үүргэ дүүргэхэһээ арсаха, Вьетнамдахи дайн байлдаа хэхын тулада гаргашалагдадаг мүнгэ зөөриие Америкэдэ үгытэй ядуу байдал ба түлюур туйлан балгааһа байрануудые усадхахын тулада хэрэглэхэ ёһотой.

Парижадахи тусхай уулзалганууд дээрэ унжагайруулгын тактика хэрэглэхэдээ, Холбоото Штадууд өөрынгөө, мүн дэлхэйн олониитые худхуулан маргуулха һэдэлгэ хэнэ гээшэ. Зүгөөр США дотор, мүн бусадшье оронуудта һүүлэй үдэрнүүдтэ боложо байһан ушарнууд эдэ һанаашалгануудайнь урагшагүйдэхэ тухай эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Вьетнамай талархалгын уласхоорондын хүдэлөөн, Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай эдэбхитэй дэмжэлгэ империалис булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлдэ вьетнам патриодуудые зоригжуулна. Холбоото Штадууд политическэ гуримшуулга хэхээр бэлэн байһанаа үгөөрөө мэдүүлхэ бэшэ, харин бодотоор гэршэлэн харуулха ёһотой. Иимэ гуримшуулга хэхэ зам Парижадахи хэлсээнүүд нээжэ үгэхэ байна.

АМЕРИКЫН МАРТАГДАҺАН ХҮНҮҮД

«Америкын мартагдаһан хүнүүд» тухай Америкын мэдээжэ социолог, публицист Харрингтон урдань ном бэшэһэн юм. Американ 30 миллион үгытэйшүүлэй ядуу түлюур байдал олон бодото материалнуудаар энэ ном соонь ехэ хүсэтэйгээр харуулагдаһан байха юм. Эдэ үгытэйшүүлэй тоодо негрнүүд, Урда зүгэй хахад түлөөһөөр хүдэлэгшэд, Пенсильваниин болон Каролинын сагаан шарайта шахтёрнууд, энэ хадаа газаргүй индейцүүд, мексиканецууд батрагууд ба хүдэлмэригүйшүүл болоно. Эдэнэр бултадаа «Ондоо Америкын» хүн зон болоно. Эдэнэр тухай американ пропаганда абяа анир гарангүй үлэхые шэлэдэг байха юм.

«Ондоо Америкэдэ» уур сухалай орьёдхо саг үни тулажа ерэнхэй. Үлэсхэлэн ба үгытэй ядуушуулай буруушаалгын хүдэлөөе һуларуулхые һэдэжэ, американ правительство олон найдуулгануудые бардамаар үгэдэг байгаа. «Үгытэй ядуу байдалда дай соносхохо» гэһэн уряашье 1964 ондо үнгэрһэн президентскэ һунгалтын үедэ табигдаһан байдаг. Зүгөөр энэнь ёһотойл мэхэ гохо болоно. «Үгытэй ядуу байдалтай дай хэхын» орондо американ зонхилогшод Вьетнамдахи дайн байлдаае ургэдхөө.

Мүнөө шэнэ һунгалтын ойртожо байхада, «Америкын мартагдаһан хүнүүд» анирнгүй һууҺаһаа арсана. Тэдэнэр өөһэд тухайгаа хүсэтэйгөөр һануулдаг болоо. Америкын дайсан Вьетнамда бэшэ, харин өөрымнай гэр соо гэжэ тэдэнэр элитээр мэдүүлдэг. Энэ хадаа расизм ба политическэ гангстеризм болоно. Энэ хадаа хэдэн миллион хүнэй—«хоёрдохи сортын» гражданинуудай үгытэй ядуу, эрхэгүй байдал болоно.

Бүхы Холбоото Штадууд дотор хоёр шахуу һарын турша соо үгытэйшүүлэй Вашингтон руу үзэгдөөгүй олоороо аяншалта үргэлжэлөө. Ороной бүхы хубинуудһаа ябагаар, луунуудаар, замай ябууд машинануудаар, ашаанай вагонуудта һуугаад, Америкын газаашалагдаһан хүнүүдэй түлөөлэгшэд ниислэл ерэһэн байна. Тэдэнэр городой эгээн лэ түбтэ Линкольнын памятник шадар майхангуудые татаад, тэрэнээ «Воскрешение город» гэжэ нэрлэһэн байна.

Садхалан һуудаг баяшуулай Америкэ «Ондоо Америкын» аяншалжа ерэлгые угаа дурагүйгөөр, харшаар уттаһан байна бшуу. Аяншалгада хабаадагшад хараал шэрээлээр, заналтануудаар угтагдаа. Урда зүгэй Джорджи штадта губернатор-расистын захиралтаар полициинхид аяншалгада хабаадаһан 120 хүниие арестовалаа.

Заналтануудшье, полициин зүгһөө хэгдэдэг хашалта хабшалташье аяншалгада хабаадагшадые айлгажа шадаагүй. Июниин 19-дэ «Америкын бүхы үгытэй, үлэсхэлэн, эрхэ сүлөөгүй хүнүүдтэй һанал нэгэдэлгын үдэр» Вашингтондо олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болоо. Вашингтон руу аяншалха һанамжа гаргаһан аад, тэрэнээ хүлеэжэ үрдингүй, расистын һомондо дайрагдажа унаһан негритян ударидагша Мартин Лютер Кингэй һамган митинг дээрэ ехэ уур сухалтайгаар үгэ хэлээ. Вьетнам арадта эсэргүү гэмтэ муухай дайн байлдаае болюулха эрилтэ тэрэ хэһэн байна. Тус дайнай имагтал хоёр һарын турша соо унжагайралга үгытэйшүүлдэ зорюулан 300.000 гэр байра барихада хүрэхөөр мүнгэ зөөринь оронһоо хаһана гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Вашингтондо болоһон һанал нэгэдэлгын митинг «Америкын мартагдаһан хүнүүдтэ» бүхы дэлхэйн олониитын анхаралые хандуулаа. Тус митинг Америкын бүхы түрүү хүсэнүүдэй улам нягтаар эмхидэн жагсажа байһыень үнэмшэсэтэйгөөр гэршэлэн харуулаа.

ОРШОН БАЙДАЛЫЕ УЛАМ ШАХАРДУУ ШАНГА БОЛГОНО

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал шахардуу шанга зангаараа. Өөрынгөө хүнгэнэртэ израиль эзэрхэг түримхэйшүүлэй ээлжээтэ зэбсэгтэ харата аашa гаргаһан тухай мэдээсэлнүүд үдэр бүри абтадаг. Израилиин сэрэгүүд, самолёдууд Иорданиин, Сириин, Ливанай газар дээрэхи араб тосхонуудые буудадаг. Үдэр бүхэндэ энгэй хүн зон алуулна, гэр байранууд һандаргагдана. Эдэ бүгэдэ «Израилиин эзэрхэг һанаашалга гаргадаг байһыень лабаар харуулжа үгэнэ» гээд июниин 17-до Аюулгүйн Совейдэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Ливанай түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглэһэн байха юм.

Үнгэрһэн недели соо бүри һанаа зоборитой мэдээсэлнүүд абтаа. Нёдондо жэлдэ араб оронуудта добтолхынгоо урдуур хээшэдэл адляар Израиль буудалдаа зогсооһон хилэ дээрэ сэрэгүүдээ суглуулжа байнхай. Каирай хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Израилиин 70 мянга шахуу солдат, артиллерийскэ ба ракетнэ томо соединенинүүд суглуулагдаһан байха юм. «Дүтын Зүүн зүгтэ дахяад дайрин үнэр анхилна» гээд Бейрудай «Аль-Джарида» газетэ бэшэнэ.

Араб гүрэнүүдые айлгаха, үнгэрэгшэ жэлэй эрэлхэг түримхэй ябуулгын эсэстэ Израилиин газарыень эзэмдэн абаһантай эбсэхын... дэниие баадхаха зорилгоор Израилиин хэтэрмэ этэгээдүүд Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалые шахардуу... га болгоно. Эзэмдэһэн газарын... раилиин өөрынь газарһаа хөё... ехэ юм. Эзэрхэг түримхэй ... үрэ дүнгые абаглаха арга ... олгогдохо гэжэ һанаха бол... ёһотойл бодолгүй ябадал боло... на. Тиигэбэшье эзэмдэгдэһэн ... дээрэһээ израиль сэрэгүүдые ... гэжэ хараалһан Аюулгүйн Сове... дондо жэлэй ноябриин 22-ой ... циие Израилиин правительст... нөө хүрэтэр дүүргэлтэ болгон...

Эдэ газарнууд дээрэ бү... дэниие колони болгохо гэжэ... нүүдые Израиль элитээршье, ... шье хэнэ гээшэ. Энэ хадаа ... һаа булимтаран абаһан ... газартань хамаадана.

Энэ газар дээрэһээ Иордани... ургасын 65 процентые, ма... процентые абадаг байһан юм... лимай иордан хубиин эзэмд... уламжалан, Иорданиин ту... оруулдаг олзын 80 процент...

Мүнөө Израилиин ту... үүргэ дүүргэхэ «Буферна ... гүрэниие» эдэ газарнууд ... гуулха түсэбые Израилиин ... тельство эдэбхитэйгээр ба... лаа. Энэ түсэб хадаа араб ... тэ заналта хэдэг политик... болгосоно. Энэ хадаа араб ... нэгэдэлые һуларуулхын тула... хэгдэһэн һэдэлгэ болоно. ... экономическа бэрхэшээлнүүд... рэглэн, израиль политикану... гүрэнүүдэй ниитэ фронтһоо ... ниие таһалан һалгаахын ту... рээндэ нюусааршье, элитээр... лалтануудые хэдэг.

Израилиин харата аашануу... болгон, араб гүрэнүүд эзэрхэ... хэйшүүлдэ сохилто үгэхэдэ ... болохо хэмжээнүүдые абана. ... Йемен ОАР хоёрой хоорондо, ... Кувейт Ирак хоёрой хоорондо ... боложо дүүрэһэн хэлсээнүүд ... жээнүүдтэ зорюулагдаһан ... бшуу.

ООН-ой Аюулгүйн Совейдэй ... хэбэриие, Генеральна Ассамблей... золюциие дүүргэлтэ болгохо... гүйгөөр арсахадаа, Израиль ... Штадуудаар дэмжэгдэдэг ... Дүтын Зүүн зүгтэхи түрүү ... римталдаг араб гүрэнүүдтэ ... талаар Израилиин хэтэрмэ эт... дэй хамһабариие американ ... лизм үндэрөөр сэгнэдэг юм. ... һээ гадна, Суэцкэ каналай ... да американ компанинууд ... ска бага бэшэ ашаг олзо ... Нэгэдэхеэр, энэ хадаа амери... сэн ехэтэй нефть хэрэглэлтые... дүүлээ, хоёрдохёор, бүхы ... мүнөө тойрожо ябадаг танке... дой олзые нэмээгээ.

Советскэ Союзай хүсэтэ ... дэ түшэглэдэг Араб оронууд... дууд өөһэдэйнь бэеэ даанхай... түшаа американ ба израиль ... листнуудай гаргадат гэмтэ ... һанаашалгануудые таһалдуу... сэд шиидэнги байна.

Г. ШИШ...

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын ажалай алхамууд» гэһэн рубрика доро олон тоото информаци. «Үдэрэй темэдэ»—корреспондент В. Островскиин хөөрэлдөөн. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Республикын арадай хиналтада» — С. Стрекаловскиин корреспонденци. А. Рыжковой статья. Буряадай АССР-эй Верховно Совейдэй Президиумдэ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо» гэһэн рубрика доро «Эдэнэр түрүүшын байгаа» гэһэн статья. Хилын саанаһаа ерэһэн телеграмманууд. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Театр. Спорт. Сонсохолнууд.

Манай адрес, телефонуу...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора ... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства и быта—69-... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01610. Зак. № 598